

על פי התורה אשר יורוך

Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

קובץ
מראי
מקומות
עומקא דדינא

הלכות קטן ושוטה במסחר
CHILDREN IN COMMERCE

על פי התורה אשר יורוך

Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

PREPARED BY

Rav Baruch Fried

Dayan and Yorucha Project Editor

Rav Dovid Grossman

Rosh Bais HaVaad

Rabbi Chaim Belsky

Head of Yorucha Development

Rav Ariel Ovdia

Dayan and Editor

Rabbi Yaakov Tescher

Director of Torah Projects

A project of **BAIS HAVAAD**
HALACHA CENTER

1.888.485.VAAD(8223) | 732.232.1412

WWW.BAISHAVAAD.ORG/YORUCHA

YORUCHA@BAISHAVAAD.ORG

BAIS HAVAAD HALACHA CENTER

105 RIVER AVENUE, SUITE #301

LAKWOOD, NJ 08701

501C3 TAX EIN# 26-3711474

BAIS HAVAAD DIVISIONS

Business
Halacha
Services

Bais Din
& Dispute
Resolution

Zichron
Gershon Kollel
for Dayanus

Medical
Halacha
Center

Kehilla &
Bais Din Primacy
Initiative

Halachic Awareness
& Education

תוכן העינים

חלק א' - קניני קטן וזכויות האב

- 8 זכיית קטן
- 15 זכיית אב בבתו
- 19 זכיית אב בסמוכים על שלחנו
- 25 מעשה ידים

חלק ב' - מקח וממכר

- 34 הקנאה לאחרים
- 44 מכירת ושכירות קרקע
- 49 שכירות פועלים
- 52 מחילה והפקר

חלק ג' - הלואה, שומרים, וקטן שהזיק

- 62 קטן שלוח
- 66 שומרים
- 70 שלוחין
- 72 גזילה ומזיק

חלק ד' - חרש ושוטה, ומינוי אפוטרופוס

- 86 חרש
- 92 שיכור
- 93 שוטה
- 102 קצת דיני אפוטרופוס

YORUCHA FOUNDERS:

LOWINGER FAMILY

ר' מאיר לוינר בן ציון הלוי ז"ל • מייסד בית המדרש שומאי
 ע"ה • ר' יודן בן ציון בעדו ז"ל • מייסד בית משה דוד
 ע"ה • ר' יונה בן יצחק ז"ל • מייסד בית חיים ע"ה

ARYEH WEISS & FAMILY

לע"נ ר' אברהם נחמן ב"ר זאב וולפסון זצ"ל

In memory of HARAV YOSEF GROSSMAN ZT"L

לע"נ הרב יוסף ישראל ב"ר משה גרוסמן זצ"ל

לע"נ MR. HOWARD ZUCKERMAN Z"L

ר' צבי יעקב בן פסח יהודה ז"ל
 By his wife Mrs. Rosalyn Zuckerman

BARRY LEBOVITS & FAMILY

YORUCHA CORPORATE SPONSORS:

MAAREH MEKOMOS BOOKLETS & DEDICATIONS

DINA DMALCHUSA & MINHAG BMAMMON
Dedication available

MISHPITEI HAMAMMON & HILCHOS GEZEL
Dedication available

GEZEL AKUM & GENEIVAS DA'AS
Dedication available

HALACHOS OF EMPLOYMENT
 לע"ג ר' שלמה בן ר' אביגדור משה ז"ל | האשה מלכה בת ר'
 משה ע"ה | ר' יצחק יעקב בן ר' אליהו ז"ל | האשה רבקה בת
 ר' גבריאל חיים ע"ה
Dedicated by Mr. & Mrs. Avigdor Fried

HALACHIC DEALS & DOCUMENTS
Dedication available

BUSINESS & EMPLOYMENT ON CHOL HAMOED
Dedication available

CORPORATE CHAMETZ
Dedication available
Distribution sponsored by Reb Shimshon Bienstock & Family
 in honor of the Yorucha Chabura at the Kollel Los Angeles and its Rosh Chabura - Rabbi Zalman Frager

PARTNERSHIPS & CORPORATIONS
Dedication available
Distribution sponsored by Mr. & Mrs. Meir Futersak
 לזכות רפואה שלמה לכל חולי ישראל

INFRINGEMENT & COMPETITION
Dedicated in memory of Rav Yehuda Kelemer זצ"ל
 Young Israel W. Hempstead Led by R' David Felt, Eitz Chayim Dogwood Park Led by Rabbi Dov Greer R' Aaron Gershonowitz

COMMITMENTS & KINYANIM
Dedicated
 לזכר ולע"ג ר' אברהם דוב ב"ר יצחק מנחם הכהן ווענגראו ז"ל נפטר י"ב סיון תשמ"ג תנצב"ה. הונצח ע"י משפחתו

ONAAH & MEKACH TAOS
 Sponsored by
 Frankel Ruben Klein, Attorneys at Law
Mayer S. Klein, Managing Partner
 Solving serious business problems. בע"ה

TZEDAKAH & MA'ASER I
Dedicated by the Yorucha Chabura at Khal Zichron Moshe Dov - Far Rockaway, NY
 in honor of their Mara D'asra and Rosh Chabura Rav Aaron Eliezer Stein Shlit"e בזכות ר' שמואל ברוך הייט ומשפחתו עמו"ש

TZEDAKAH & MA'ASER II
Dedicated by the Yorucha Chabura at
 Kollel זכרון שניידר
 in honor of their Rosh Chabura הרב מיכאל איללעס שליט"א
 1000 Main St. Mansey, NY

SHEMITAH & PRUZBUL
Dedicated
 לע"ג ר' אברהם נחמן ב"ר זאב וולפסון זצ"ל

LOANS, GUARANTORS, & BANKRUPTCY
Dedicated by the Yorucha Chabura at Lido Beach, NY in honor of their Rosh Chaburah, Rabbi Yakov Lowinger

RIBBIS FUNDAMENTALS
This volume has been sponsored by
STEINMETZ | LLC
 ATTORNEYS AT LAW
 לע"ג ר' אברהם ברוך בן יעקב יצחק ז"ל ולע"ג פייגא פרידא נעמא בת ר' מאיר הערץ ע"ה

RIBBIS IN COMMERCE
 לע"ג ר' שלמה בן ר' אביגדור משה ז"ל | האשה מלכה בת ר' משה ע"ה | ר' יצחק יעקב בן ר' אליהו ז"ל | האשה רבקה בת ר' גבריאל חיים ע"ה
Dedicated by Mr. and Mrs. Avigdor Fried

PROFESSIONAL ADVICE AND MALPRACTICE
Dedication available

BROKERAGE AND LASHON HARAH IN BUSINESS
Sponsored by Mordechai & Chaya Klein
 One REAL ESTATE
 commercial & residential

YICHUD AND GENDER-RELATED ISSUES
Dedication available

AVODAH ZARAH AND ISSUREI HANA'AH
Dedication available

THE BAIS DIN PROCESS
 ר' שמואל ברוך הייט ומשפחתו עמו"ש
 Far Rockaway, NY

PESHARA & ARKAOS
THE SPRINGS ARKANSAS

SHABBOS & COMMERCE
Dedication available

HALACHOS OF SHOMRIM
Dedication available

AGENCY AND POWER OF ATTORNEY
Dedication available

THE LAWS OF TORTS
Dedicated by Dr. and Mrs. Aharon Lancz

HALACHOS OF SHECHEINIM
Dedication available

THE LAWS OF DURESS
Dedication available

RETURNING LOST OBJECTS
Dedication available

HALACHOS OF INHERITANCE
 לע"ג שלמה בן אלכסנדר צבי ז"ל | בת רחל בת ישראל יצחק ע"ה חיים דב בן ישראל יעקב ז"ל | פייגא בת יקותיאל יהודה ע"ה
Dedicated by Alex & Susan Edelman North Woodmere, New York

LANDLORD-TENANT ISSUES
Dedication available

CHOSHEN MISHPAT CONCEPTS
Dedication available

Sugya Introduction

Concepts that will be discussed in this topic

A basic premise throughout Choshen Mishpat is that a binding commitment requires *da'as*, the sentient and conscious decisions of capable adults. This topic explores how halacha deals with people who are incapable of such decision-making. Generally included in this category are minors, deaf-mutes, the insane, and people who are insentient.

ACQUISITIONS AND PARENTAL RIGHTS

In the first segment, we look at the ability of minors to own and acquire assets. A significant portion of this discussion is devoted to the rights of a parent to their children's income. The Torah gives a father certain jurisdiction over his young daughters, and *chazal* added several additional rights to avoid situations that may cause strife, particularly where the children are living at home and being supported by their parents.

COMMERCIAL TRANSACTIONS

To ensure that children who have some level of independence can obtain their basic needs, *chazal* enacted that when they reach the age of *pe'utos*, which refers to the child attaining a demonstrable grasp of the basic ideas of commerce, they can begin to engage in binding transactions - albeit with certain restrictions. First, it is restricted to transactions involving movable goods; they cannot sell real estate at all. Second, if the child has a halachic executor, his/her transactions can only be validated if the executor consents to it.

Regarding real estate, *chazal* took the opposite approach. A young adult's natural proclivity toward money makes them susceptible to being taken advantage of even after they are halachically

mature, so *chazal* generally restricted their ability to sell off real estate before the age of twenty.

LOANS, CUSTODIANSHIP, AND DAMAGES

Several other areas of monetary halacha need to be reexamined when dealing with minors. The obligation to repay a debt is obvious when dealing with adults, but a child can find themselves indebted for life if they can raise debt with impunity. The institution of *shelichus*, agency, requires an agent to take on the role of the principal. A minor lacks this capacity altogether, and cannot serve as an agent, nor can he appoint someone else to be his agent. The application of the laws of *shomrim*, custodianship, is not at all simple when the owner is a minor: can one become responsible to a child who entrusts them with their item? Conversely, can a child accept such a responsibility when given an item for safekeeping? Finally, the halachos of *mazik* and *gezel* cannot be presumed to apply to minors as they would to adults. Whether there is any liability at all, or perhaps a liability toward Heaven, is dealt with in the third segment.

INCAPACITATION AND EXECUTORS

In the last section, we look briefly at some other categories of people who lack *da'as*: drunkards, deaf-mutes, and insane people. Defining each category and its halachic parameters is a difficult task, and oftentimes, a careful determination will be required in each and every case. Closing out the topic, several key points are raised about the appointment of an *apotropus*, a halachic executor who is empowered to manage the assets of those who cannot do so independently.

BUSINESS HALACHA daily

BAIS HAVAAD HALACHA CENTER

QUESTIONS ON Children in Commerce

Below are some practical scenarios that will apply to the material

1

I was ready to buy a house when the seller passed away suddenly. His eighteen-year-old son is the oldest child and the only boy. He can use the money so he's happy to go through with the sale; is there any reason to worry they'll come back later and say it wasn't valid?

2

I'm making my very first bar mitzvah; it's very expensive and my child has various demands for extras. Can I use some of his bar mitzvah gifts toward the expenses? Do I have to tell him I'm doing it?

4

I had a young boy help out in the office. I told him I'd pay him, but he left without coming to ask for it. Can I wait to pay until the next time I see him?

3

While shopping with my children, I looked down to see my child chewing on something. A very expensive something. Am I obligated to pay for it?

Join BHD and receive a 3-5 minute video post derived from the current Yorucha topic.

JOIN "BUSINESS HALACHA DAILY" TODAY!

For answers to these questions, and for more Q&A topics like these, visit baishavaad.org/daily
To sign up to the Business Halacha Daily WhatsApp group messages 732.232.1412

חלק א' קניני קטן וזכויות האב

תוכן הענינים

- 8 זכיית קטן •
- 15 זכיית אב בבתו •
- 19 זכיית אב בסמוכים על שלחנו •
- 25 מעשה ידים •

For the Halacha Shiur on Acquisitions & Parental Rights, see pages 30-31

הושן משפט סימן רמג

יט

קצות החושן

ע"ב] מציאת חרש שוטה וקטן מפני דרכי שלום ואמרו [שם ס"ה ע"א] צרור וזרקו אגוז ונטלו זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים, ומחלקי בין מציאה למתנה דעת אחרת מקנה אותו. ובש"ך [סק"ו] כתב וז"ל, ולפענ"ד דוחק להמציא חילוק שלא נזכר בש"ס, דאע"ג דמצינו לקמן סוף סימן רס"ח [סעיף ד'] דעת אחרת מקנה עדיף, מכל מקום צוה דקטן זוכה לעצמו לא מצינו בש"ס לחלק בזה. וגם אין סברה לחלק בזה, דאם זוכה לעצמו במתנה אלמא שיש בזהו לזכות למה לא יזכה גם במציאה. אלא ג"ל דהא דאמרנו מציאת חרש שוטה וקטן מפני דרכי שלום היינו בקטן שהוא פחות מזה וכו', וכן הוא בירושלמי פ"ד דמעשר

קצות החושן

גזילו גזל גמור, ע"ש. ואילו בש"ס דילן לא אמרו הנך שיעור, אלא אגוז ונטלו צרור ומשליכו זוכה לעצמו, מאי דלא ס"ל לירושלמי כן אלא דוקא בנטולין ומנעינן לאחר זמן מה שלא נזכר בש"ס דילן במדות קטן. ועוד, דהא לדעת הירושלמי עיקר דינא דמציאת חרש"ו מפני דרכי שלום אינו אלא בקטן שהגיע למדה זו לצרור וזרקו אגוז ונטלו, דבפחות משיעור זה כמובא באשפה ואפילו מפני דרכי שלום אינו, וכיון דבש"ס דילן בשיעור זה זוכה לעצמו א"כ הך דמציאת חרש שוטה וקטן מפני דרכי שלום ליכא לפרושי בפחות משיעור זה דא"כ ה"ל כמובא באשפה, א"כ בע"כ צריך לחלק בין מציאה למתנה. אלא דגם צהך שיעורא

ועיין לעיל סימן רל"ה (ב) ואינו זוכה לאחרים פחות מזה לא לעצמו ולא לאחרים.

טז (כא) בהשוטה אינו זוכה לא לעצמו ולא לאחרים (ו) [ל"ב] והמזכה לשוטה על ידי בן דעת זכה.

ציונים ומקורות כב. סעיפים א"ד. כג. שם נמנע"ס פ"ד מזכיה ה"ז.

שני [ה"ג] ובעירובין פרק חלוץ [פ"ז ה"ו] ובגיטין פרק הניזקין [פ"ה ה"ט] דמציאת חרש שוטה וקטן מפני דרכי שלום היינו [כשעדיין אינו] נמנה שזוכה לעצמו, ע"ש. וגם בעל העיטור צאז"ל זכיר שהביא הירושלמי הזה משום דס"ל הכי להלכה כו'. וא"כ בע"כ הא דמנן מציאת חרש שוטה וקטן יש בו מפני דרכי שלום, היינו בקטן שהוא פחות מנרור וזרקו אגוז ונטלו דאינו זוכה לעצמו משום שאין לו יד, וכדמפרש בירושלמי שהבאתי הך מתני' בקטן צוה שאינו זוכה. וע"ש שהאריך.

והנה לענ"ד העיקר כדברי הפוסקים לחלק בין מתנה למציאה, ומה שכתב דאין סברה לחלק, כבר הוכחנו לחלק בין מציאה למתנה בענין עורר וכסבור שלו הן, דבנכסי הגר לא קנה [יבמות ג"ב ע"ב] ואילו במתנה כה"ג קנה, וכמ"ש הראש"ד הוצא בנמוקי יוסף ר"פ חזקת [ב"ב כ"ב ע"א מדפי הר"ר] צעזעל רב ענן, ע"ש הבאתי דבריו בסימן קמ"ב סק"א, וכן כתב הרשב"א בחידושי פרק כל הגט [גיטין דף כ' ע"ב ד"ה ובא] ע"ש והוצא בסימן ע"ה סק"ד ע"ש. וא"כ ה"נ טעמא דקטן אינו זוכה במציאה משום דאין לו כונה לזכיה, אלא במתנה דאפילו גדול אינו צריך כונה לזכיה משו"ה זוכה נמי קטן. אלא דכשהוא פחות מנרור וזרקו אגוז אין לו יד כלל וה"ל כשוטה דאין לה יד כלל, וכדמוכח בפרק חרש [יבמות ק"ג ע"ב] דאמרו שוטה אינה מתגרשת משום דכתיב [דברים כ"ד א'] ונתן בידה, ושוטה אין לה יד ע"ש, ומשו"ה שוטה אפילו במתנה אינו זוכה לעצמו כיון דלית ליה יד כלל, אלא קטן וחרש דלית להו יד אלא דאין להם כונה, וגבי מתנה לא בעינן כונה וסגי בעת אחרת מקנה, וזה נכון.

דיחב בירושלמי למציאת חרש שוטה וקטן נראה מדברי הפוסקים דלא ס"ל לחלק כלל, דנרמנ"ס פרק י"ז מגזילה [ה"ה] שכתב מציאת חרש שוטה וקטן מפני דרכי שלום, סתם הדבר ואינו מחלק בין שיעורי דקטן לענין דרכי שלום, וגם בנרור ושו"ע סימן ע"ר [סעיף א'] לא חילקו כלל, ומשום דצברי דכיון דלא זכרו הני שיעורי בש"ס דילן אין לנו לחלק. עוד שם בירושלמי, ר' אבהו בשם ר' יוחנן דהא דמימא להציא ממנו בזין אכל להציא קרבן שבעה כל עמא מודי עד שביא שמי שערות. וצוה נמי נראה דש"ס דילן לא ס"ל הכי, דהא ריש פרק בן סורר [סנהדרין ס"ח ע"ב] אמרו ואם אין לאיש גואל [במדרב ה' ח"ז], איש אתה צריך לחזור אחריה אם אין לו גואלים, קטן אי אתה צריך לחזור אחריה בידוע שאין לו גואל, וכן הוא בפרק הגואל קמא [ב"ק ק"ט ע"ב], ע"ש, וא"כ מוכח דחייב קרבן שבעה על גזל קטן. ואע"ג דאין נשבעין על טענת קטן, מיידי צקפן ונשבע וכמ"ש תוס' ריש פרק בן סורר [שם ד"ה קטן] וע"ש. וא"כ מוכח דחייב נמי (אשכ) [פ"ק חומש], דאם אין קרן ותומש אין אשכ כמ"ש תוס' בפרק כל שעה [פסחים כ"ט ע"א ד"ה רבן] גבי אוכל חמץ של הקדש בפסח, ע"ש. [עיין פשוט"א סק"ט].

(ו) והמזכה לשוטה על ידי בן דעת זכה. כתב הב"י [סעיף כ"ב] ז"ל, דין הקטן פשוט בצמח מקומות, והחרש דינו כקטן. ודין השוטה פשוט הוא, דאע"ג דאין לו דעת והוא כשלא בפניו הא ק"ל [גיטין י"א ע"ב] זכין לאדם שלא בפניו. והרב המגיד פ"ד מזכיה [ה"ו] הביא ראיה לדין השוטה, ואין צורך, עכ"ל.

והנה מ"ש הב"י דאין צריך ראיה לזה והוא פשוט, ולדידי מספקא לי טובא, דהא אמרינן בפרק איזהו נשך דף (ע"א) [ע"ב ע"א] קטן דאחי לכלל שליחות אית ליה זכיה נכרי דלא אחי לכלל שליחות לית ליה זכיה, ע"ש, וא"כ שוטה דלא אחי לכלל שליחות אינו דומה לקטן כלל וראוי לומר ביה דאין לו זכיה. ואין לומר משום דאחי לכלל שליחות

ליתר עיון

ממהירות למברג

אם יבוליים לזכות לשוטה ע"י בן דעת

נתיבות המשפט

משפט האורים — ביאורים

וכן תמה בעפר מתנה אפרים [הלכות זכיה ומתנה ס"ו ד'] ונקוה"מ [סק"ה]. ועיין ספר מתנה אפרים [שם] שכתב העיקר כהרמ"א דלא כהש"ך. עוד כתב בעפר מתנה אפרים [שם ס"ו ל"א], צאם זכיה ע"י אחר מעות למת לקנות לו מתנה דאין קנין למת, ופשוט.

משפט הכהנים — חידושים

ופחות מזה אפילו מפני דרכי שלום אין לו דכמונה באשפה דמי. ואם נתן חמש שלעים דבכור [לכהן] קטן, אז אם נאבד מהקטן חייב ליתן אחרים, אבל אם אכלו הקטן יצא. (כא) השובה אינו זוכה. אפילו ע"י דעת אחרת מקנה. [סמ"ע

Further Iyun: Ketzos Hachoshen explains why a child can acquire something granted to him but cannot do so with an ownerless item [on a Torah-level]: acquiring an ownerless item requires a conscious decision to acquire it, and a minor lacks that consciousness. Whereas, acquiring a gift from an adult who grants it merely requires the ability to accept it into one's possession, and a minor who can differentiate between a stone and a nut has this ability.

יתר עיון: קצות החושן סימן רמג סק"ה כתב לקיים את דברי הפוסקים לחלק בין מתנה למציאה, שבמציאה בעיני כוונה זכיה, ולקטן אין כוונה. משא"כ בקבלת מתנה מגדול, הנותן אי"צ כוונה אלא יד לקנות, וקטן היודע להבחין בין צרור לאגוז יש לו יד.

ג. ביותר צריך להזהר מאונאת הגר (ט), וכן כאלמנה ויתום (י), וצריך להזהר באונאת אשתו לפי שדמעתה מצויה (יא), וגם אונאת קטן בכלל האיסור (יב).

ד. יש אומרים שאין מצוין על אונאת דברים אלא ליראי השם, ומי שמאנה את עצמו מותר להונהו (יג).

שם בשם שו"ת חת"ס חו"מ סימן קפא בענין פדיון מלקות בתשלומין והתשלומין למי. (ט) שו"ע סימן רכח סעיף ב, בין בגופו ובין בממונו, לפי שהזהרו עליו בכמה מקומות, ועי' להלן, ועי' שו"ת מהריט"ץ סימן קצ. (י) חפץ חיים בפתיחה שם, שגם בהם הזהרו שלא לענותם, וכ"כ בערוה"ש, ושיעור יתום לענין זה, כתב הרמב"ם פ"ו מה' דיעות עד שיכולים לעשות כל צרכיהם כשאר כל הגדולים (עי' מ"ש בזה בספר ברית יהודה פרק ז סעיף ב), ולענין אלמנה כתב הרמב"ן בפירוש החומש (שמות כב) שאפילו היא עשירה ובעלת נכסים, מפני שדמעתה מצויה ונפשה שפלה, ובאבן עזרא שם כתב שגם הרואה מענה אלמנה ויתום ושותק הוא בכלל האיסור. (יא) שו"ע סימן רכח סעיף ג, והמהר"ל בנתיבות עולם נתיב אהבת ריע כתב דרוקא באשתו אמרו, לפי שהבעל מושל עליה דמעתה מצויה יותר, אבל מאונאת אדם אחר אינה מקבלת כ"כ התפעלות, והח"ח בספר חובת השמירה (בענין העשרה דברים בחלק הקצר) כתב אפילו לאשתו, ומשמע דה"ה באשה אחרת, ולדבריו אפשר דנקט אשתו דאע"פ שהיא כגופו אסור לצערה, או נקט אשתו לפי שאינו מצוי באשה אחרת, ועוד אפשר שבאשתו רגיל שהיא לפעמים מצערתו, וע"ז אמרו שמ"מ יזהר מלצערה שדמעתה מצויה. (יב) בספר החנוך מצוה שלח כתב וז"ל, ואפילו בקטנים ראוי להזהר שלא להכאיבן בדברים יותר מדאי, זולתי במה שצריכין הרבה כדי שיקחו מוסר, ואפילו בבניו וב"ב, והמקיל בהם שלא לצערם בענינים אלה ימצאו חיים ברכה וכבוד, ע"כ. ולכאורה משמע שאין זה מעיקר הלאו, אלא מתוך זהירות, אבל במנ"ח שם כתב דלאו זה קאי גם על קטנים, ואפשר שמ"ש החנוך לשון זהירות היינו בקטנים כשרוצה להדריכין, כדמוכח מהמשך לשונו, אבל בקטן דעלמא ודאי שעובר בלאו, ומ"מ נראה שאף המנ"ח מודה שאם מצערין כדי להדריכם בדרך ישרה אין בזה שום איסור, ורק שלא יכאיבן יותר מדאי, וכמ"ש החנוך, ונראה דה"ה ברב עם תלמידיו מוזהר שלא לצערין יותר מדאי. ועי' עוד בדיני נזיקין בענין הכאת תלמידים. ומן הראוי לעורר שיש המזלזלים בצער קטנים, ואף חושבים זאת ל"חכמה", ועפ"י המבואר איסור גמור הוא, ועובר על לאו דאורייתא. ובספר הזהרו בכבוד חבריכם כתב שיש להזהר מלכתחון ילד אחר בחינת פתע (שלא למטרת לימוד), שמה יכשל בתשובתו ויצטער, ושם כתב עוד בענין מבייש קטן או מצערו שבגדול צריך שיפייסנו עד שימחול לו, אם קטן בר מחילה בענין זה, ואותו גדול כתב שמועיל, וכתב בשם גדול אחד שאירע שפגע בקטן, וכיום שנעשה בר מצוה בא לשמחתו וביקש מחילתו.

אבן העזר לו-לוז הלכות קידושין

סעיף י"ב ח) אין האשה עושה שליח. (לכאורה תמוה, [ד] כאן פוסק בפשיטות דאינה עושה, וצסימן קמ"א [סעיף א'] הביא פלוגתא זזה, ושם משמע דס"ל עיקר דעושה. ועיין תשובת מהר"י [לבית הלוי סי' א'] הג"ל [בסק"ו]:

סימן לז סעיף א' א) וקדושיה לאביה. ילפינן [בכתובות מ"ו ע"ב וקדושין ג' ע"ב] מקרא [שמות כ"א י"א] וילאה חנם, וצמליאה* אמרינן [ראה תוס' כתובות מ"ו ע"א ד"ה משום] הטעם [ד] אי צעי מסר אותה למנוול. ומשמע קידושיה לאציה כל מה שמקדש אותה [בז], אע"ג [ד] צפרוטה יכול

סימן לז סעיף א' א) וכן הוא זכאי במציאתה וכו'. ואם נתנו לה מתנה, יש להסתפק אם דומה לכסף קדושין, או [ד] דוקא קדושין לאציה משום דאי צעי מסר לה למנוול [ראה ב"ק פ"ד ע"א וברש"י שם ד"ה דאי בעי*], אבל כל שזיכו לה אחרים מתנה אין לאציה כלום, ולא דמי למציאה, מידי דהוי אאשה שג"כ צמתנה הקרן לעצמה רק שהצעל אוכל פירות כמ"ש הרא"ש פ"ק דקדושין [סי' כ"ט] צ"ש הירושלמי [כתובות פ"ו ה"א], ואע"פ שמציאת האשה לצעלה [להלן סימן פ"ד]:

יב ח(יט) אין האשה עושה שליח לקבל בקידושיה מיד שליח בעלה מיהו אם עשתה הוי ספק מקודשת (בב"י) ועיין לקמן סימן קמ"א סעיף א' גזי גט.

סימן לז

כל דיני קדושי קטנה

ובז"ו סעיפים

א) אהאב מקדש את בתו שלא לדעתה כל זמן שהיא קטנה וכן כשהיא נערה רשותה בידו א) וקידושיה לאביה א) וכן הוא זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובכתובתה אם נתאלמנה או נתגרשה מן האירוסין הוא זכאי בכל עד שתבגר לפיכך מקבל האב קידושי בתו

לקדש והמותר הוי מתנה, מ"מ זוכה אציה. [י] יש למילף מזה [ד] מי שנתן מתנה לצמולה זוכה אציה. וכן משמע צמוספות פרק נערה שנתפתחה [שם] דף מ"ו [ע"ב ד"ה זכאי] שכתבו דאין למילף מציאה דשייך לאציה מן כסף קדושין משום [ד] מציאה מטריחה אם עצמה להגזיה, א"כ מתנה שפיר יש למילף. אע"ג דכתבו שם צסוף [ד] כסף קדושין שאני משום דיש לו פסידא דיוצאת מרשותו, א"כ גם מתנה אין למילף, (ד) הא צלא זה צריך ישוב צמוספות למה לא כתבו צמחילת דצריהם [דליכא] למילף מציאה מן קדושין [ד] שאני קדושין דיוצאת מרשותו, אלא על כרחך פירכא זו לא כתבו אלא צסוף דצריהם לענין מה הצד, [ד] אז פרכינן כל דהו, וכן ראיתי צמידושי מהרש"א [שם]. וכל זה איירי כשהיא אינה סמוכה על שולחנו כמ"ש צמוספות שם דף (מ"ו) [*מ"ז, ע"א ד"ה משום], ועיין צחשן המשפט סימן (ע"ח) [*ר"ע, סעיף ב']:

A father is entitled to his single daughter's earned and unearned income until she reaches halachic maturity. Bais Shmuel proposes that he also acquires any gifts she receives.

שו"ע אבן העזר סימן לז סעיף א', ב"ש סק"א האב זכאי במציאות ומעשה ידי בתו עד שתבגר. וע' בב"ש שמצדד שגם זוכה במתנתה מא-חרים.

סימן ער (א) ומציאת בתו הנערה.
באין העור סימן ל"ז
נסתפק בחלקת ממוקק ס"ק א' שם, אם
האב זוכה במתנתה, ועיין שם בית שמואל
[סק"א]. ולי נראה לזכרה במתנתה מהא
דכתב בשולחן ערוך אורח חיים סימן
שס"ו ע"פ (ט) [ר"י] שאינו מזכה עירוב
על ידי בנו וצמו הסמוכים על שולחנו

ב ימציאת בנו ובתו הסמוכים על שולחנו אף
על פי שהם גדולים (א) ומציאת בתו הנערה אף
על פי שאינה סומכת על שולחנו ומציאת עבדו
ושפחתו הכנענים ומציאת אשתו הרי אלו שלו
(א) [ויהוא הדין אם הרווחו בסמורה או במלאכה יחבל
אם מת אינו מוריש מלאכת בן אחד לשאר יורשיו] אבל
מציאת בנו שאינו סומך על שולחנו אע"פ שהוא
קטן ומציאת עבדו ושפחתו העברים ומציאת

קצות החושן
אפילו הם גדולים, ולא על ידי צמו אפילו
אינה סמוכה על שולחנו (כל זמן שלא
מזכה ע"י צמו) עד שמצבור, הא יד צמו
לענין מתנה כיד אחר, אלא ודאי זוכה
במתנתה עד שמצבור, ועיין שם באורח
חיים צבית יוסף שם. וכן מצואר דבזרינו
לעיל סימן (קמ"ט) [קע"ו סק"ו]. עיין עיי"ש
דבריו
משה"א סק"ב.

אשתו שהיא מגורשת ואינה מגורשת אינם שלו (י"א) ונמו מתנה לקטן הסמוך על שלחן אצלו הרי היא של אצלו [ב] אצל לא צנו
הגדול יתום הסמוך על שלחן אחרים מציאתו לעלמו).

ג ימציאת פועל לעצמו אף על פי שאמר לו עשה עמי מלאכה היום ואין צריך לומר אם אמר ליה עזור עמי היום
אבל אם שכרו ללקט מציאות כגון שחסר הנהר ושכרו ללקט הדגים הנמצאים באגם הרי מציאתו לבעל הבית ואפילו
מצא כים מלא דינרים. ח"ש אומרים דהוא הדין שכרו סתם ומראה לו ללקט מציאות.

נתיבות המשפט

משפט האורים — ביאורים

סימן ער [א] והוא הדין אם הרוויחו בסמורה. והא דמצואר צ"ק
דף פ"ו [ע"ב] דשבת יתן להנזים, יש לומר דשבת
שאני, כיון שלא עשו מלאכה ואפ"ה נוטלין, ומטעם דאמר התם דלא
קפיד, משא"כ כשעושין מלאכה ומרויחין, אפשר דלא חשיב כמידי דאמי
מעלמא וקפיד.

ותבואה דצרי, דולאי למאן דס"ל דאינו יכול לזכות ע"י בנו וצמו
הגדולים הסמוכין, והיא דעת התוס' צ"מ דף י"ב [ע"ב]
ד"ה רבי יוחנן אמר, דאף צנו כל זכויותיו לאציו ומשום איבה, ולפ"ז
ממילא כמו שצנו הסמוך זכויותיו לאציו משום דאיכא איבה דמונות,
ממילא הוא הדין צמו נערה אפילו אינה סמוכה דליכא בה משום איבה
דמונות, מ"מ הא איכא איבה דקדושין מטעם שיכול למוסרה למוכה
שחין כמצואר צפוסקים, וספיקא דידהו הוא אפילו לדעת הגמוקי יוסף
[ב"מ ר' ע"א מדפי הר"ף] דלא תיקנו משום איבה ויכולין לזכות העירוב
ע"י צנו וצמו הגדולים, מ"מ י"ל דצמו נערה מדאורייתא מתנתה לאציה
משום דדמי לקדושין, ע"ש דבזריהם.

אך הא קשה, דכיון דאף [ד] לא חנן [ב"מ י"ב ע"א] רק מציאה ואפ"ה
אמרינן דמעשה ידיה נמי דאב משום איבה, א"כ למה היה צריך
לתקן גבי אשה שתי תקנות, היינו מעשה ידיה תחת מוונות ומציאתה
משום איבה, הא כיון שתיקנו מציאה משום איבה מעשה ידיה ג"כ בכלל
דלא גרע מנן הסמוך, דהא היא ג"כ ניזונית, ואפילו גבי יתום הניזון
הוארכו התוס' [שם ע"ב ד"ה רבי יוחנן] לחלק בצנרא, ולפי חילוקם אשה
הניזונית דמי לנן הניזון. וי"ל דהוארכו לתקן אפילו אם אמר לה לאי
מעשה ידיך צמונותיך, שיהיה העדפה שלו כל זמן שלא אמרה לו איני
ניזונית ואיני עושה.

[ב] אב"א ב"ב הגדול. וצמו נערה מסתפקין החלקת ממוקק
[אה"ע סימן ל"ז סק"א] והבית שמואל [שם סק"א] אם ניתנה לה מתנה
אם היא של אציה. ובקצוה"ס [סק"א] הוכיח דודאי האב זוכה במתנתה
מאורייתא סימן ע"י דאינו יכול לזכות העירוב ע"י צנו וצמו אפילו גדולים
כשהן סמוכין וע"י צמו עד שמצבור אפילו אינה סמוכה על שולחנו, מוכח
לזוכה במתנתה, ע"ש.

וה"הי"ף יש להוכיח דאינו זוכה במתנתה מדעה הראשונה [בני"ש]
שהיא דעת הרמב"ן [ב"מ שם], דס"ל דיכול לזכות ע"י צנו וצמו
הגדולים אפילו סמוכין מטעם דלא תיקנו מציאתה רק משום איבה
וכשהוא מזכה על ידם מאי איבה איכא, ע"ש, ואי ניתנה צמו נערה
מדאורייתא מתנתה לאציה, א"כ אינו יכול לזכות, ע"י צמו נערה, וצמו"ע
כללא כ"ל דע"י צמו הגדולה יכול לזכות משמע אפילו ע"י נערה.
ודברי הבית שמואל שם אין לו פירוש, מ"ש כיון דצפרוטא מתקדשת
המותר כמתנה דמיא, לא הבנתי, דשם כמתנה לאציה דמיא, דהא
ציד אציה שלא לקדשה לו, ואפילו כמכר דמיא משוכרה לו צמו, משא"כ
מתנה שנותן להצת דידה הוי.

הוסגר עפ
מהדורת
למברג

עיי"ש
דבריו

Further Iyun: Ketzos Hachoshen supports the opinion of the Bais Shmuel that a father is entitled to gifts that his single daughter receives. Nesivos Hamishpat disagrees and says that, at least on a Torah-level, a father is not entitled to her gifts.

יתר עיון: קצות החושן סימן ער סק"א, נתי"מ סק"ב
הקצות הכריח כדעת הב"ש שהאב זכאי במתנת בתו, אבל הנתיבות פליגי והכריח להיפך שעכ"פ
מדאורייתא אינו זוכה במתנתה.

[סקי"ג] יסוד הדברים של יסמרו דברי מור"ם מה שכתב כאן למה שכתב סימן ע"ר סעיף א' א' מציאת חרש שוטה וקטן כו'. עיין שם. וע' שמקור הדברים שכתב מור"ם כאן הוא מהמרדכי פ"ק במשנת מב"ע (מ"א) [ח"ב] סי' קכ"ב כח דלס גול מקטן דבר שנקנה לו דמילתא [ו' ר"ב] ח"ל שס, פסק רא"ף אס נאמה לר' ראובן סמורה בול ואמר לשמעון קנה אותה בני ונין והריח נמלוק סי', עד, שיתלוק. ודימיהו שס למגביה מילתא לחצירו, וראב"ה חלק עליה שס והוא הי"א שהיא מור"ם כאן. ומ"ש מור"ם לעיל סימן קפ"ג [ו' סעיף ד'] הוא מהנהגה מרדכי דפ"ד דב"מ [סי' תי"א] וסס כחכ ו"ל, משנת ר"ש ממינתא, ראובן ח"ל לשמעון אית לי זניתא (לדון) [ג' בירור] פלוני זכין ליה בני ונין, אול שמעון וזנה ח"ל ראובן פלג לי כו', עד אי דידיה ראובן לשמעון וזו למיזן כהדי הדדי וקנה מיניה מחייבין ליה למינת ליה מניה דליה כו', ע"ש. הרי שמהר"ם ח"ל כחכ דינו אכשנא לר' ראובן סמורה בול שיתלוק נדיוח וגם דימיהו למגביה מילתא לחצירו, וכל זה לא הוכר בהגהת מרדכי, אלא כחכ שס דח"ל ראובן לשמעון אית לי זניתא דדון פלוני זכין לי בני ונין כו'. והיה נראה לישך דלל קשה מדי, דמה שכתב המרדכי דלס היה נמרה שמעון ממחילה או שהיה לראובן מעוט דקנה לשניה, היינו שהיה יודע סמורה בול ומשו"ה דימיהו למגביה מילתא, משא"כ בהגהת מרדכי דלל איירי בסמורה שהיה בול ומשו"ה לילל מ"ד שס לדמוחו למגביה מילתא, וזו דלל כמ"ש מור"ם שכתב גם כן סימן קפ"ג דינו אכשדע ראובן סמורה בול. גם ד"מ כסימן קפ"ג סעיף (ה') [ד'] הניל תמילה דעמ המרדכי וכחכ עליו דעמ הגהת מרדכי, שמעון דלל דשניה איירי שין בסמורה בול, ומשו"ה כמנמי היסוד ג"כ אליביה כח"ל שס, והנהלה לעני"ד כמנמי דרו"ק:

סימן ע"ר סעיף א' א' אב"ש שכירות ש"ל קטן וכיוצא בו מוציאין מירם. ו"ל הרשב"א [המובא בציונים אות א'] וד"מ הנילו, אלל דעת אחרת מקנה לו או שהיה שלו או שהריח, הרי הוא שלו גמור [פירוש, ומילתא דדיינים מיד זה הניל לקטנו מיד, ובסוף סעיף ב' יתבאר דכשאוכל על בני הרי זה של אביו, עכ"ל. ועבר שז"ל כחכ ז"ל, אלל שכירות של קטן או כיוצא בו שחייב האחר "להקטנו" לו, מולאין דדיינים, עכ"ל. מה שכתב להקטנו לו, לאו דוקא קאמר, אלל ר"ל שחייב האחר "לימן" לו: **סעיף ב' ב' הסמוכים ע"ל שדחנו אף על פי כו'.** עיין דרישה [סעיף ג'] שכתבתי הפעם, שק"י היה נראה ישר למכמים לשלם הטוב לעושה עמו טוב, שמין אותו אע"פ שאינו חייב לפרטו כי אס ע"ד שניס, משא"כ אחין המפרנסים אחיותיהן אחר מימת אביהם דמחייבים לפרטן, משו"ה מילתא לענאן, וכמ"ש הטור והמהגר בה"ע סימן קי"ג סעיף ב':

א ^אמציאת חרש שוטה וקטן אין בה משום גזל אלא ^במפני דרכי שלום ל'פיכך אם עבר אחר וגזלה מידם אינה יוצאה בדיינים. הגה ^גודוקא מילתא שאין דעת אחרת מקנה לו ^דאלל שכירות של קטן וכיוצא בו מולאין דדיינים.

ב ^אמציאת בנו ובתו ^בהסמוכים על שלחנו אף על פי שהם גדולים

ציונים ומקורות (ז) עיין לעיל סימן קפ"ג סעיף ד'. סימן ע"ר (ח) כ"י סעיף ב' בשם הרשב"א בהשגחה ח"ג סי' צ"ט. ד"מ א'. (ז) לטן רמב"ם סוף סי' מגולה.

עירך לחם

סימן ע"ר סעיף א' בסופו. ואם הרייחו או נשכרו אצל אחרים, הרי הוא שלהם לגמרי. [כ"י סעיף ב' בשם הרשב"א בתשובה ח"ג סי' צ"ט].

מורי והב

סימן ע"ר סעיף ב' הסמוכים על שולחנו. פירש רש"י [כ"י י"ב ע"כ ד"ה אדרי חייא] משום איבה. וכתבו תוס' [שם ד"ה רבי יוחנן] דלא שייך איבה אלא בבנו שדרכו לוונן תמיד, ואם לא יפרנסו אביו לא יפרנסו אחר, אבל אדם אחר מעלמא הסמוך לשולחן חבירו חנם כגון יתום קטן וכיוצא בו, אין סברא שמציאותו יכל לזונו בו וזינו אלל רמאי. י"ל להלק ולומר דהסם שחזר בו כפני עדים קודם שקנאו, אלל אס אומר אחר שקנאו [ושנאו] לענאו אינו נאמן כדין ההגביה מילתא לחצירו שכתב רמ"א בסעיף זה בשם הטור [סעיף ד'] וכיוצא כזה דלמי כמ"ע שס [סקי"ג].

סימן ע"ר סעיף א' א. לטן הטור [סעיף א'] וכן כחכ הרמב"ם פ"ז מהלכות גזילה והכריע דין י"ג. משנה פ"ה דגיטין דף ג"ע ע"ב. ג. מומחל דבר חקדא שס ריש דף ק"א וכת"ק. סעיף ב' ג. לטן הרמב"ם שס [פ"ז מגזילה והכריע] דין י"ג. משנה בפ"ק דב"מ דף י"ג ע"א.

באר הגולה

ע. ועיין כסימן קפ"ג סעיף ד' שכתב אפילו אס נמרה ממחילה כפירוש יוכל לחזור בו וזינו אלל רמאי. י"ל להלק ולומר דהסם שחזר בו כפני עדים קודם שקנאו, אלל אס אומר אחר שקנאו [ושנאו] לענאו אינו נאמן כדין ההגביה מילתא לחצירו שכתב רמ"א בסעיף זה בשם הטור [סעיף ד'] וכיוצא כזה דלמי כמ"ע שס [סקי"ג].

באר היטב

ט. דמים. ו"ל המרדכי בשם ראב"ה, ולא דמי למילתא דיכול ראובן נענמו ללקוח מעל בני קרקע, אלל נקנה שחלו נקניה, ודלי אס היה ראובן יוכל להשתלל מעות ולקנות קודם שמתור הנוכח לאחר וזה כו' ראובן, אלל לי לא לא, דה"ל זה נהנה וזה לא חסר, עכ"ל, והנילו ד"מ ע"ש. [סמ"ע סקי"ב].

סימן ע"ר סעיף א' א. גול. עיין מה שכתבתי כסימן רמ"ג סעיף ע"ו. ובמשנת מב"ע (מ"א) [ח"ב] סי' קכ"ב כח דלס גול מקטן דבר שנקנה לו מדרגת כגון ע"י מתנת שבי מרע, אינו יולא דדיינים, ודבריו ז"ע, ועיין בספרי מקפו כהן סי' ל', ועיין בהגהת מרדכי דסוף סנהדרין [סי' תשי"ב]. ועיין במשנת מה"ר נללאל [אשכנזי] סי' (כ"ו כ"ז) [כ"ה] * [ול"מ] [ול"ה] וקס"ג]:

ב מפני דרכי שלום כו'. עיין מה שכתבתי לעיל סימן רמ"ג סעיף ט"ו [סקי"ח]:

סעיף ב' א' הסמוכים ע"ל שדחנו כו'. עיין בל"מ סימן שס"ו סעיף (ט') [ז']:

באר היטב

ט. דמים. ו"ל המרדכי בשם ראב"ה, ולא דמי למילתא דיכול ראובן נענמו ללקוח מעל בני קרקע, אלל נקנה שחלו נקניה, ודלי אס היה ראובן יוכל להשתלל מעות ולקנות קודם שמתור הנוכח לאחר וזה כו' ראובן, אלל לי לא לא, דה"ל זה נהנה וזה לא חסר, עכ"ל, והנילו ד"מ ע"ש. [סמ"ע סקי"ב].

סימן ע"ר סעיף א' א. גול. עיין מה שכתבתי כסימן רמ"ג סעיף ע"ו. ובמשנת מב"ע (מ"א) [ח"ב] סי' קכ"ב כח דלס גול מקטן דבר שנקנה לו מדרגת כגון ע"י מתנת שבי מרע, אינו יולא דדיינים, ודבריו ז"ע, ועיין בספרי מקפו כהן סי' ל', ועיין בהגהת מרדכי דסוף סנהדרין [סי' תשי"ב]. ועיין במשנת מה"ר נללאל [אשכנזי] סי' (כ"ו כ"ז) [כ"ה] * [ול"מ] [ול"ה] וקס"ג]:

ב מפני דרכי שלום כו'. עיין מה שכתבתי לעיל סימן רמ"ג סעיף ט"ו [סקי"ח]:

סעיף ב' א' הסמוכים ע"ל שדחנו כו'. עיין בל"מ סימן שס"ו סעיף (ט') [ז']:

באר היטב

ט. דמים. ו"ל המרדכי בשם ראב"ה, ולא דמי למילתא דיכול ראובן נענמו ללקוח מעל בני קרקע, אלל נקנה שחלו נקניה, ודלי אס היה ראובן יוכל להשתלל מעות ולקנות קודם שמתור הנוכח לאחר וזה כו' ראובן, אלל לי לא לא, דה"ל זה נהנה וזה לא חסר, עכ"ל, והנילו ד"מ ע"ש. [סמ"ע סקי"ב].

סימן ע"ר סעיף א' א. גול. עיין מה שכתבתי כסימן רמ"ג סעיף ע"ו. ובמשנת מב"ע (מ"א) [ח"ב] סי' קכ"ב כח דלס גול מקטן דבר שנקנה לו מדרגת כגון ע"י מתנת שבי מרע, אינו יולא דדיינים, ודבריו ז"ע, ועיין בספרי מקפו כהן סי' ל', ועיין בהגהת מרדכי דסוף סנהדרין [סי' תשי"ב]. ועיין במשנת מה"ר נללאל [אשכנזי] סי' (כ"ו כ"ז) [כ"ה] * [ול"מ] [ול"ה] וקס"ג]:

ב מפני דרכי שלום כו'. עיין מה שכתבתי לעיל סימן רמ"ג סעיף ט"ו [סקי"ח]:

סעיף ב' א' הסמוכים ע"ל שדחנו כו'. עיין בל"מ סימן שס"ו סעיף (ט') [ז']:

ש"ע חושן משפט סימן ע"ר סעיף א – ב, סמ"ע סק"ח, רעק"א

מציאה של חרש שוטה וקטן היא שלהם מפני דרכי שלום. אבל אם יש דעת אחרת בניהם, וכגון שכירות של קטן, הרי היא שלהם מדאורייתא.

מציאה של בנים ובנות הנסמכים על שולחן אביהם, אפילו הם גדולים, וכן מציאה של בתו נערה אף שאינה סומכת על שולחן אביה, הרי היא של האב. משא"כ מציאה של בנים שאינם סומכים על שולחן, אפילו הם קטנים, הרי היא של הבן.

Ownerless objects acquired by a deaf-mute, insane person, or a minor, cannot be taken away from them so as not to cause contention. If it was granted to the child by an adult, such as wages that he earned, it legally belongs to the child.

Ownerless objects acquired by children who are being supported by their father, even if the children are halachically mature, become the property of the father. The same applies to a daughter who is not yet halachically mature even if she is not being supported. However, a son who is not being supported can keep the items he finds even if he is a minor.

ג. ומציאת בתו נערה אף על פי כו'. נפרשה [סעיף ג.] כחזמי נערה לרבותא כח, דלע"פ שאינה נרשמת אצלה למוכרה נערתה כליפיקן [קדושין ד' ע"א] מלכתי' [שמתי כ"א י"א] וילא חס אין כסף, אפ"ה מיקנו שמהא מילתה לאציה משום אציה [וכי] אציה [למוכרה] * [למוסרה] בעל כרחא למונול ומוכה שחין [משא"כ] כמו צוגרד דילא מרשות אציה לגמרי, משו"ה נעיקן דוקא שמהא סמוכה על שולמן אציה, וכ"ש כמו הקטנה אף דלניה סמוכה על שולמן אציה דמילתה לאציה, דליכא זה משום אציה במרמי, חדא דיכול למוכרה לשפחה, והשני למוכרה להנשא למונול ומוכה שחין, ע"ש. ובעור [סעיף ג.]

כחז עור ז"ל, ואפילו הימה מוכרה לאחר לאמה, עכ"ל, וכן כחז הרמב"ם בסוף סי' דגולה. והמחבר השמיטו וגם מור"ם ז"ל לא כחז, ולפי מה שכתבתי בפרישה נישא, דאין * דין יולא צוה לפי האמת לפי מאי דק"ל [קדושין י"ח ע"א] דהאז יש לו כח למוכרה לאציה למונול ומוכה שחין אף אחר שמכרה כבר לאמה וילא בשש

ד' ומציאת בתו הנערה * אף על פי שאינה סומכת על שלחנו ד' ומציאת עבדו ושפחתו הכבועים ומציאת אשתו הרי אלו שלו (ד') והוא הדין אם הרויחו או נעמה כו' ע"י ע"ש. * עיין בתשובות ר"ש בהן ספר ז' סי' רי"א [קש"כ]:

ה. והוא הדין אם הרויחו כו'. וכן משמע בתוספות פרק הפועלים בשמעתא דקוף' אלס ע"י ע"ש כו' [ב"מ ז"ב ע"ב ד"ה לא], ע"ש. * עיין בתשובות ר"ש בהן ספר ז' סי' רי"א [קש"כ]:

י"א אבל מציאת בנו שאינו סומך על שלחנו אף על פי שהוא קטן ד' ומציאת עבדו ויובל בקטנותה, או מיד שהציה סימנים (יולאה) [ויצאה] מהאדון שמכרה לו, ע"ש נפרשה: ד' ומציאת עבדו כו' ואשתו כו'. דין כד רבן ובעלה, וכל מה שקנו כאלו קנאו רבן ובעלה: ה' מות אינו מוריש מלאכת כו'. פירוש, אם מת האב, אף שכבר הרויחו בסמורה או שכבר נעשה המלאכה, מ"מ הואיל ועדיין (נדרו) [בדין] והוא מת, אינו מוריש, וכיוצא בזה כחז ז"ל סוף סימן קע"ו [מחורש א'] דלף המלואה שמלא כחיי אצו ולא חכמו אצו כחיי, כשמת אצו המלואה לעצמו: ו' אבל מציאת בנו שאינו כו'. כלשון זה כחז ג"כ הרמב"ם [המבואר בצינים אות ב'], אל בעור כחז כחן [סעיף ג.] ז"ל, אל מילת בנו ונמו (שאינו) [שאינו] כו'. ועיין פרישה [שם] שכתבתי דל"ל דהיינו דוקא כחו הקטנה דהיא דומיא לבנו דאין לאציה רשות עליה, כגון שהשאה בקטנותה ומחלמנה או נמגרשה מן הנשואין, ע"ש, ומשו"ה נראה דהשמיעו הרמב"ם והמחבר, ע"ש ודוק: ז' ומציאת עבדו ושפחתו כו' עד אינם ש"ו. נפרשה [שם] מפורש דמשו"ה כחז הרמב"ם [שם] והמחבר לשון דל"ו "שלו" דהיינו של אדון דשפחה, ולא כחזו הרי הוא שלהן של עבד ושפחה ואין, משום דדין זה נחלק, דאם אציה של זו הקטנה שמכרה לשפחה מי נשעה שמלאה המלואה, המלואה היא של אציה ולא של עצמה, ואם אינו חי, המלואה היא של עצמה, ועכ"פ אינה שלו של האדון, ועיין עוד מה שכתבתי שם שכן היא דעת הטור, אלא שמך אמה שכתב לפני זה דלפילו הימה מוכרה, ע"ש:

ערך לחם

קמן סמוך על שולחן אחרים, מציאתו לעצמו. בני' סעיף ג' בשם תוס' בי"ב ע"ב ד"ה רבי יוחנן. כתב בעל העיטור [אות ש-שיחון] והובא בארוך [ב"י] סימן קע"ו [מחורש א'], ירושלמי [ב"ב פ"ט ה"ג], א"ר אבי בן שנראה חלוק בחיי אביו, מה שסיגל לעצמו, ואיכא לפרושי בגון שסיגל ממונו לעצמו כחיי אביו והיה סומך על שולחן אביו ולא חכמו אביו בחייו, מה שסיגל סיגל לעצמו, דאולינ בתר אומדנא מדלא תבע ליה מחל ליה, ואין אחיו חולקין עמו, לא שניא מצא מציאתו לא שניא שעשה סחורה, כיון שלא חכמו אביו כלל, הכניס לעצמו ואין אחיו חולקין עמו, עכ"ל. ואע"פ שהמחבר בספר ברק הבית שם סימן קע"ו פירש הירושלמי כשאינו סומך על שולחן אביו, לראשונים שומעין, ועיין הכתוב סימן [שלי"ד] [שלי"ג בערד דחם בראש הסימן], ותשובת הר"י בצלאל [אשכנזי סי' (ל"ח) [ד"ה]].

סעיף ב'. ומציאת אשתו הרי אלו ש"ו. והוא הדין אם הרויחו בסחורה או במלאכה, ועיין הנהגות מרדכי ריש מצינא [סי' תמ"ז]. גילה דעתו האב שרוצה שיהיה של הבן, קנה הבן, אפילו קטן מני בגולו דעת, כן כתב הר"י בצלאל [אשכנזי ד"ל סימן (ל"ח) [ד"ה]]. ודברי נמוקי יוסף [ב"מ ו' ע"א מדפי הרי"ף] חולקין בקטן הסמוך על שולחן אביו וז"ל, נתנו אחרים מתנה לבן הרי היא של אביו, נתן לו אביו מתנה לא קנה, שאין לו יד לזכות לעצמו, ודוקא הקטן הסמוך על שולחן אביו, אבל גדול אפילו סמוך על שולחן אביו לא נרע מאשתו. ולענין גדול סמוך על שולחן אביו שנתנו לו אחרים וניהל האב דעתו שרוצה שיהיה שלו, נראה מרדכי נמוקי יוסף דלא סהני מדיליק ליה מאשתו דמירי שנתנו לה בפירוש, ולשון העיטור דבסמוך חולק בזה, ועיין נמוקי יוסף פ"ק דמצינא [שם], ועיין טור אה"ע סימן פ"ה דין ז' יתום

טור זהב

אחר מיתת האב כמבואר בפרק נערה [שם מ"ג ע"א], וא"כ בהך מעשה ידי הבן הסמוך על שולחן אביו וזהו בו האב דהא דמי למציאה, ואמאי לא מורישו לשאר בניו בשוה. ומלבד זה יש תמיהות רבות באותה התשובה למעין בה, דפסק כשמואל בפ"ק דב"מ נ"ב ע"א דמחלק בין קטן לגדול ממש, ולא כו' יוחנן [שם ע"ב] דאמר לא גדול ממש אלא בסמוך על שולחן אביו תליא מילתא, וכל הפוסקים פסקו כו' יוחנן. ועוד שם [במרדכי] דבת גדולה הסמוכה כו' לר' יוחנן מציאתה לעצמה, כיון שבגרה יצאתה מרשות אביה, והוא דלא כהלכתא, דגם בת מציאתה לאביה כל

שם בהג"ה. אבל אם מת כו'. דין זה הוא מקורו מתשובה אחת נעתקת בהגהת מרדכי שניות [דב"מ סי' תמ"ז] וז"ל, וכי היכי דאין אדם מוריש זכות בתו לבנו ה"נ לא יוריש יגיעת בן אחד לבניו האחרים, ואם אמרו יגענו לאמצע יאמר אתן כדירדכן ואנא כדירי כו'. ותמוה לי, דהא במעשי ידיה של בת שנינו משנה שלימה פרק נערה שנתפתה [כתובות מ"ב ע"א] דמעשה ידיה אע"פ שלא גבתה מת האב הרי הוא של אחין, ופירש הר"ן שם [ע"א מדפי הרי"ף ד"ה מעשה] דמשעה שבע לעולם וזהו כו' האב כו', ולא אמרו אין אדם מוריש זכות בתו לבנו אלא מה שתעשה

ביאור הגר"א

*. כחז הרב המגיד [שם], מפורש בגמ' שם בפירוש, וכי קאמר ר' יוחנן קטן ואינו סומך על שולמן אצו וזהו גדול, פירוש, ומילתו שלו, דוקא קטן אל נערה וקטנה לאציה הו"ל. ה. שם במשנה. ו. שם במשנה, וכדלמך ר' היא כר אבא אמר רבי יוחנן הנזכר לעיל [אות ד']. ז. שם במשנה, וכחז הרב המגיד [שם], ואלוקימתא דרב פפא [שם י"ב ע"ב] דקסם פועל לאו למציאות שכרו, ועוד ענין אין סממו ללקט מציאות, והא דלא פסק כרבה או כרבי יוחנן שם, אולי משום דלוקימתא דרב פפא כמרימא והוא כמרא טפי, וז"ע:

סעיף ב' ג. ומציאת בתו. מוס' שם [ב"מ י"ב ע"ב ד"ה רבי יוחנן] ומ"מ שם ה"א שפחה כו' א' (למא) [דאייחא] כו', והוא הדין לנערה * (כו'), ועיין מוס' דמנונות מ"ז א' ד"ה משום כו': ד. והוא הדין אם כו'. כמ"ש צ"ק פ"ו ז' רווחא דקאמי כו': ה. אבל אם כו'. כן כחז ז"ל סימן קע"ו [מחורש א'] בשם בעל העיטור [אות ש-שיחון] והביאו ד"מ כחן [סעיף ג'], יושלמי [פ"ט ד"ב ה"א] א"ר אפי' בן שנראה חלוק ממונו לאציה למוכרה כו' וכו' מה שהרויחו אחר מומו, דלפילו זכות כמו אינו מוריש לבנו כמ"ש פ"ד דמנונות [מ"ג א'], ועיין לקמן סימן רפ"ז [סעיף א']:

קמה, וז"ע דגם קטן ליקני, דהא דעתא מקנה לו כנ"ל [בסעיף א']:

ח אבד לא בבנו הגדול. דאיכא למימר הנותן הקפיד להיות דוקא של הן, משא"כ נגמל לנטו הקטן דמסממא אינו משומר בידו וזולת דעמ אביו האומרו ומנו לקטן אדעתא דלבויה: ה יתום הסמוך בו. היינו עממא, דאם לא יזנו הוא יזנו אחרים, דמשום מזה רבה מנזיסי לזנו, ומשוי"ה לא חיקטו ככה"ג שמהא מציאתו להמפרנטו: סעיף ג' ה אף על פי שאמר לו עשה עמי מלאכה בו, ר"ל, אע"פ ששכרו סהם ולא פרט לו מלאכה מיוחדת והוא אמנם לכל דבר שכרו: יא כגון שחבר הגהר בו. הן הוא לשון הגמלא [ב"מ י"ב ע"ב] והטור [סעיף ד', ונלו למרן הלא אינו מדרך העולם (להשכיר) ולשכור] לו פועל'ס ללקוט מציאות דאינס שכיחוס: יב וישאומרים דהוא הדין אם שכרו סהם בו. עיין דרישה ופרישה וסעיף ד' שהוכחתי לית מאן דפליג בהא, ומה שכתב לפני זה דמציאת פועל לעצמו, היינו כששכרו סהם והפועל מלא מציאות לעצמו, אבל שכרו סהם והנעשה"כ השוכרו מראה לו מקום המציאה ומבקש ממנו שילקט, הרי הוא כאלו שכרו ממחילה לכך כפירוש, וכן כתב ה"ש [שם], ואפשר דכתב כן לאפקויה מדעת המרשס, הכילו הכ"ז, ע"ש:

ושפחתו העברים ומציאת אשתו שהיא מ"מגורשת ואינה מגורשת אינם שלו (ה"א)ואם נתנו מתנה לקטן הסמוך על שלחן אביו הרי הוא של אביו יואצל לא בננו הגדול י"י"מסו הסמוך על שלחן אחרים מציאתו לעצמו). ה ואם נתנו במתנה בו, וכן הוא בחידושי הריטב"א ריש פ"ק דמלעט [י"ב ע"ב ד"ה ופליגא] כנס הרמב"ן [שם], *ע"ש:

ג מ"מציאת פועל לעצמו י"אף על פי שאמר לו עשה עמי מלאכה היום ואין צריך לומר אם אמר ליה עדור עמי היום אבל אם שכרו ללקט מציאות י"אכגון שחבר הגהר ושכרו ללקט הדגים הנמצאים באגם הרי מציאתו לבעל הבית ואפילו מצא כים מלא דינרים. י"ב"ויש אומרים דהוא הדין שכרו סהם ומראה לו ללקט מציאות. סימן רע"א

מציאות בהמה ושטר חוב ושובר וגמ אשה

ובו ה' סעיפים

א ה"שנים שראו גמל או חמור של מציאה וקדמו שניהם והנהיגוהו או משכוהו י"אאו שהיה אחד מנהיג ואחד מושך קנו שניהם במה דברים אמורים בחמור אבל בגמל אם היה אחד מנהיג ואחד מושך המושך קנה י"אבל לא המנהיג.

ציונים ומקורות ה) נמוק יוסף פ"ק דכ"מ ה' ע"א מדפי הרי"ף *כנס הרב"ז שם י"ב ע"ב ד"ה גמרא. ד"מ שם. ו) חוספוס פ"ק דמלעט י"ב ע"ב ד"ה רבי יוחנן ומרסל שם ס"י ר"מ. ר"מ שם. ז) לשון נמכ"ס סוף פ"ט משכירות. ח) טור סעיף ד' כנס הרב"ה, ועיין לעיל סוף סימן קפ"ח.

סימן רע"א ה) לשון נמכ"ס (פ"י) פ"ד מנילה דין ה'.

ה) ו"ל כ"ז כ"ש סימן קל"ז סעיף ד', שמע מינה דמשיכה והנהגה קונה להרמב"ם בין נמכר בין נמנהג בין נמציאה לא שנה נגמל לא שנה נחמור, [ה"ה].

ערך לחם

סעיף ג' בסופו. ויש מי שאומר דהוא הדין שכרו סהם והראה לו ללקט מציאות, דמציאתא אישתעבר למהי דבעי בעל הבית. (נמוק סעיף ד' כנס הר"ה).

טורי זהב

שהיא סמוכה בו. ע"כ נלע"ד דהך תשובה לאו דסמכא היא, אלא דיש לקיים דברי הרמ"א מטעם אחר, והיינו מכה דעת בעל העיטור (נאות ש-שיתוף) שהביאו בד"מ כאן [סעיף ג'], שכתב (דבין) [כ"ד] שסילג ממוך

לעצמו בחיי אביו, אוליין בחר אומדנא מרלא תבע ליה מחל ליה, לא שנה מציאה לא שנה ריח בסחורה. ובאמת קשה ע"ז מלשון המתני דפרק נעודה דלעיל במעשה ידיה של הבת אע"פ שלא גבתה הרי הוא של

באר הגולה

*. פירוש, ספק מגורשת, ודמנולא לה סס בגמלא ע"ב. סעיף ג' ה. לשון רמב"ם סוף פ"ט מהלכות שכירות. וכמד הרב המגיד, כיימה הוכחא פ"ק דכ"מ [כנס י"ב ע"ב], ופסק כרז פפא דלמר דכי אמרו מציאתו לרבו דוקא כשכרו ללקט מציאות, וכן פסק רבינו הנגלל ו"ל. ט. לפועל או לעבד עברי. טור [סעיף ד'] כנס הרמ"ה. כיון שאמ"כ הולכו או אמר לו ללקט מציאות, בכלל מלאכה שאמר ליה במחילה הוא. כ"ז [שם]. ועיין לעיל סוף סימן קפ"ח. ה' סימן רע"א סעיף א' ה. לשון הרמב"ם פ"י מהלכות גזילה ואבידה דין ה' [וכמד הרב המגיד, והכוונה שבגמל גופיה אם היו שנים מנהיגים קני שניהם, אבל אחד מנהיג ואחד מושך המושך קנה ולא המנהיג, כלשנא במרלא דגמ' פ"ק דמלעט [דף ט' ע"א], איכא דלמרי הנהגה נגמל לא קני.

ביאור הגר"א

ז. יתום בו. כמו נענדו ושפחתו העגרים. מוק' [ב"מ] שם: סעיף ג' ה. ויש אומרים בו. הן משמע שם [ב"מ י"ב ע"ב] מדקאמר *אימתי כו', והלא אף כהנא לעצמו, הלא דהכל שמהא לו לח"כ מציאותו, על זה קאלי אימתי כו': סימן רע"א סעיף א' ה. שנים בו. קאלי דמומיז שם [ב"מ] המובא בבבא"ג אות א' [ללשון נלשון אפילו שניהם שזין איכא חד זר בו, משא"כ לאית דמומיז, וכלשנא במרלא הנהגה נגמל, וכל זה כשיטתו כלשנא במרלא: ב. (ליקוט) במה דברים אמורים בו. הרמב"ם [המובא בצינונים אות א'] כפירוש, אבל הרא"ש [ב"מ פ"א ס"י י"ז] פירש כפירוש רש"י [שם ד"ה איכא ופירוש נמקום משיכה, וכיימה היא שם, ופירש הרב זה פירוש נכון.

באר הישב

ו. שלו. הא דכתב לשון דאטו שלו דהיינו של אדון השפחה, ולא כתב הרי הוא שלחן על עבד ושפחה ואיך, מאוס דרין וז' נמלק, דאם אבי הקטנה וז' שמכרה לשפחה עדיין חי בשעת המציאה, הרי הוא של אביה ולא של עמה, ואם אינו חי, הרי הוא של עמה, וע"פ אינו של האדון. שם [סעיף סק"ז]: ה. מתנה. וכן הוא בחידושי הריטב"א ריש פ"ק דכ"מ שם הרמב"ן. ש"ך [סק"ה]: ה. הגדול. דאיכא למימר העומן קפיד להיות דוקא של הן, משא"כ כקטן דמסממא אינו משומר בידו וזולת דעמ אביו האומרו ומנו לקטן אדעתא דלבויה. סמ"ע [סק"ה]: ה. לעצמו. היינו עממא, דאם לא יזנו הוא יזנו אחרים, דמשום מזה רבה מנזיסי לזנו, ומשוי"ה לא חיקטו ככה"ג שמהא מציאתו להמפרנטו. שם [סעיף ט':] סעיף ג' ה. מלאכה. ר"ל, אע"פ ששכרו סהם ולא פרט לו מלאכה מיוחדת והוא אמנם לכל דבר שכרו. שם [סעיף סק"ה]:

פתחי תשובה

סימן ע"ד סעיף ב' כ"ב"א ואם נתנו מתנה לקטן הסמוך בו. י"ב עינין מ"ש בזה באריכות נספר מגני עלמה מקנות דף מ"ז ואשתמטייה מה שמוכר כלא כדברים דגן גדול וז' לו זמת נמנות מלאכים, ואף אם אחר שר"מ חולק ע"ז וטובי דאף הן גדול אינו זוכה נמנות לק אופר לוסת ע"י, ע"כ"פ יקשה לפני מה דפסקין כאלו אין איסור וזה בעינינו ע"י הן גדול וא"כ"ס סימן שס"ז [סעיף י'] מובא דעת ר"מ דאופר לוסת הן ג' גדול:

חידושי רעק"א

שם כ"ב"ג. ואם נתנו מתנה. כ"ב עיין נמוקי יוסף [חובבא בצינונים אות ה'] דכתב רבותא וימר אף אם אביו נתן לו מתנה, ועיין תשובת מו"ה בללל אשכנז סי' (ל"ח) ד"ה ור"ק. ונכא יטלתיס) לוסת מלאכים על ידו, עיין בסו"ע א"ר"מ סימן שס"ז [סעיף י"ג ור"ק]: סעיף ג' בהג"ה. ללקט מציאות. כ"ב, ונכא בזה שטרי חוב פיועיס, עיין לעיל סימן קע"ז סעיף י"ב כה"ג, ועיין מוהרי"ק ש' ודרו [שם] סוף סימן (ל"ח) [ש"ב]:

אטרי ברוך

סימן ע"ד סעיף ב' כ"ב"א ואם נתנו מתנה לקטן הסמוך בו. י"ב עינין מ"ש בזה באריכות נספר מגני עלמה מקנות דף מ"ז ואשתמטייה מה שמוכר כלא כדברים דגן גדול וז' לו זמת נמנות מלאכים, ואף אם אחר שר"מ חולק ע"ז וטובי דאף הן גדול אינו זוכה נמנות לק אופר לוסת ע"י, ע"כ"פ יקשה לפני מה דפסקין כאלו אין איסור וזה בעינינו ע"י הן גדול וא"כ"ס סימן שס"ז [סעיף י'] מובא דעת ר"מ דאופר לוסת הן ג' גדול:

A gift granted to a minor who is supported by his father belongs to the father, even if the father himself gave the gift. Once the child is halachically mature, or if he is being supported by others, he may keep the gifts he receives. Sema explains that this is based on the presumed intention of the giver: one who gives a gift to a minor who is being supported by his father presumably does so in accordance with the wishes of the father.

סימן קה

שמעלה להם מזונות משום דשכירות דאז המעלה מזונות הוי, וקטנים דאינו קוֹנֵץ עליהם הוא דקשיא ליה⁹.

אם כן הגדון שלפנינו, אם הוא סמוך על שלחן אביו שכירותו דאז הוי, והאז מתנה עליו בשכירותו כמו שירצה. אבל אם אינו מעלה לו מזונות, אפשר לומר שאין צמה שקצב האז בשכירות¹⁰ כלום, שאינו אלא כנכרי, ואם סרב עכשיו הבן נוטל שכרו על מה שעשה כשכיר לפי מה שעשה פעולתו כההוא דריש הפועלים¹¹. אלא מיהו בין מעלה לו האז מזונות בין שאין מעלה לו, יכול לבטל תנאי האז, ובלבד שיאמר שאינו רוצה ליזון משל אב, שאין רשות לאז עליו ואינו זוכה בשכירותו ולא במציאתו כל שאין סמוך על שלחן האז.

ואפשר דאפילו אין סמוך על שלחן האז, כל שנעשה בתנאי האז אין לו¹² צמה שפסק עליו האז בשכירותו עד שעה שיחזור בו, משום דמסתמא כיון שידע בתנאי האז בקימתו ונכנס במלאכה מינה ניחא ליה¹³ שעשה האז כיון שלא מיחה, וכאזתה שאמרנו בהדיא¹⁴ דקוֹנֵץ אדם על ידי זנו וצמו הגדולים לאוקימתא דאוקימתא כשאין מעלה להם מזונות, דאקשינן כשאין מעלה להם מזונות גדולים נמי כלומר אף על הגדולים לא יקוץ, ופרקו גדולים ידעי וקמחלי, כלומר כיון שלא מיחו, והכא נמי דכוותה היא¹⁵. וזה נראה לי יותר. ולפיכך נוטל כל מה שעשה כפי קימתו של אב, וחוזר בו כל זמן שירצה, ופועל הוא זה ולא קבלין.

סימן קו

שאלה ראובן יש לו בת יורשת והיא בעולת בעל, ורוצה ליתן לה מחיים או לאחר מיחה כל נכסיו שיש לו או שיהיו לו בשעת מיחתו מקרקעי ושאר נכסים ושטרי חוב על מנת שלא יזכה הבעל בשום דבר מכל הנכסים לא בגוף ולא בפירות ולא בפירי פירות, ושיהא זה¹ רשות גמורה לתם ולמכור הנכסים כולם או מקמתן לכל מי שתרצה בלא רשות בעלה ושלא יוכל למחות צידה בשום ענין, הודיעני איך יהיה לשון המתנה.

תשובה תחלת כל דבר יש לך לדעת שאין יכול ליתן במתנה בשום דבר נכסים שעמיד לקנות, שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם². אבל נכסים ידועים שיש לו כגון קרקע

שאלה ראובן העמיד זנו באומנות עם שמעון בסך ידוע בשנה, ועשה עמו שני חדשים או יותר ואחר כך סרב ולא רצה לקיים תנאי אביו. חייב הוא לקיים תנאי אביו או לא, שלא מנינו שזיכתה תורה לאז אלא הבת שיכול לקדשה או למכרה, אבל על הבן לא מנינו לו שום זכות אלא לענין כבוד.

תשובה לא צארת בשאלתך אם הבן סמוך על שלחן אביו או לא. ואיברא דבר תורה אין לאז לזכות¹ על הבן לא בשכירותו ולא במעשה ידיו ולא במציאתו. אלא מיהו כל שסמוך על שלחן אביו לומר שהאז מעלה לו מזונות, אף על גב דלא צארת קפדנא הוא, אפילו הכי מדרבנן זוכה במציאתו ובמעשה ידיו ובשכירותו משום דתקינו ליה משום איבה. דאף על גב דלאו צארת קפדנא², בכל מידי דאחי ליה מעלמא ולית ליה זערא דגופא כחבלה מיקפד קפיד, וכדאיחא ז"ק³ צענין החובל צנו. אלא כל מידי דלית ביה זערא דגופא כחבלה, דאחי לה מעלמא כמציאה ושכירות מעשה ידיו, כל שסמוך על שלחן אביו דאז הוי⁴. ואפילו גדול וסמוך על שלחן אביו כן דינו למציאתו, דתנן פ"ק דז"מ⁵ מציאת זנו וצמו הקטנים הרי אלו שלו מציאות זנו וצמו הגדולים הרי הן שלהן, ועלה אמר רבי יוחנן לא גדול גדול ממש ולא קטן קטן ממש אלא גדול וסמוך על שלחן אביו זהו קטן קטן וסמוך על שלחן אביו הרי זה גדול. וזוכה נמי בשכירותו, כדמוכח פרק הפועלים⁶ בשמעמא דמשלו הוא אוכל או משל שמים הוא אוכל, ואקשינן⁷ מתניתין דקתני אינו קוֹנֵץ על ידי עצדו ושפחתו הקטנים אצרייתא דקתני רבי חייא קוֹנֵץ על ידי זנו וצמו הגדולים אבל לא על ידי זנו וצמו הקטנים וקוֹנֵץ על ידי עצדו ושפחתו בין גדולים בין קטנים, ואמרינן מאי לאו אידי ואידי במעלה לה⁸ מזונות ובהא קא מיפלגי מר סבר משלו הוא אוכל ומר סבר משל שמים, ודחי לא דכולי עלמא משלו הוא אוכל ולא קשיא כאן במעלה מזונות כאן בשאין מעלה מזונות מתניתין בשאין מעלה צרייתא כשמעלה, ואקשינן צמאי אוקימתא לצרייתא במעלה אי הכי קטנים נמי לקוץ להו, ופריק זערא דזנו וצמו הקטנים לא זכי ליה רחמנא, אלא מאי דקתני צרייתא קוֹנֵץ על ידי זנו וצמו הגדולים מינה ניחא ליה, דאי משלו הוא אוכל כולם בשכרו הוי כל

Just as a father who is supporting his children is entitled to the ownerless objects they acquire, he is also entitled to their earnings and wages.

שו"ת מיוחסות להרשב"א סימן קה כמו שתקנו לאב מציאות של בניו הסמוכים על שלחנו, ה"ה שזכה במעשי ידיו ושכירותו.

וכן כתב הריטב"א ז"ל בחידושו ב' הפועלים דבניו הסמוכין על שולחנו אין מעשיהם שלו וכתב עוד ז"ל דבן קטן אף על פי שאין שכרו לאביו מ"מ כיון שסמוך על שולחנו לא גרע האב לפקח בעסקיו מיתומים שסמכו אצל בע"ה שיכול לקוף עליהם וכן פי' רבינו ז"ל וכן היה דן בשם רבו ז"ל דאבי הקטנים הסמוכים על שולחנו דינו בממונם כדין יתומים שסמכו אצל בע"ה המפורש ב' השולח ע"כ. ורבו היינו הרא"ה ז"ל ורבו דרבו היינו הרמב"ן ז"ל וכולהו ס"ל דאין שכר הבנים לאב וכן כתב הרמב"ן ז"ל בפשיטות בחידושו למציעא פ"ק דמתנה דקא יהיב ליה אחר לא תקינו ליה רבנן לאב. ומשמע דכל שכן מעשה ידיהם ושכרם מטעמא דכתב הראב"ד ז"ל דה"ל כעין חבלה דלא תקינו ליה רבנן גם מהר"מ ז"ל בתשובתו כתב בשם רבינו שמעון משפירא דיש לחלק בין מצאיה להיכא דדעת אחרת מקנה דמתנה דקא יהיב ליה איניש מעלמא לא הויא דאב ומהר"מ ז"ל חש לסברתו דקא מצדד בתשובתו אליבא דידיה כדאיתא במרדכי פרק קמא דמציעא .

ניחא קצת וקל להבין. והרשב"א ז"ל פליג עליהו דבעלי התוס' ז"ל בהיהא דעירוב משום דס"ל דטעמא מאי אמור רבנן מציאתו לאב היינו משום איבה וכשהאב עצמו הוא שנותן לו אף על פי שנותן לזכות בה לאחרים ליכא משום איבה וכמ"ש בחידושו למציעא ואף על גב דבחידושו לעירובין מיייתי להו לשני הסברות ולא הכריע בינייהו מ"מ בחידושו למציעא דחה סברת התוס' בשתי ידים וממילא פליג נמי אמאן דס"ל דאפילו נתן לו אביו מתנה לא קנה ומיהו ס"ל ז"ל דבנו הגדול הסמוך על שולחן אביו שכרו ומציאתו לאב שכך תקנו לו חכמים כדי שלא תהא לו איבה ואתי לאמנועי בן כתב בחידושו וכן כתב בתשובתיו כדכתב החכם בעל הקונדריס וכן כתב הרב המאירי ז"ל בחידושו בפרק החובל דבנים הסמוכים על שולחן אביהם מעשה ידיהם לאב וכן דעת הרב בעל העיטור ז"ל וז"ל ירושלמי בן שנראה חלוק בנכסי אביו בחיי אביו מה שסגל וכו' ואיכא לפרושי בן שנראה חלוק בחיי אביו כגון שסגל ממון לעצמו בחיי אביו והיה סמוך על שולחן אביו ולא תבעו בחיי מה שסגל סגל לעצמו דאזלינן בתר אומדנא מדלא תבע ליה מחל כהדא חד בר נש איתעביד ספר בחיי אביו ולא היה אביו תובעו כלום ואתא קומי רבי אמי וכי אדם שמצא מציאה בחיי אביו ולא תבעו אחיו תובעין הרי מחל וכי מי שיצא ללסטוות ומצא מציאה ידוע הוא שאביו לא נתרצה לכך ומחל וכן נמי תגרא וסמך ומרויח לעצמו ולא תבע ממנו האב מה שסגל סגל לעצמו והרי אלו כמי שנתן לו במתנה ואין האחין חולקין עמו ע"כ. שמעי' מהא דסבירא ליה ז"ל דבנו הסמוך על שולחנו מעשה ידיו לאביו כדעת הרשב"א ז"ל וזכה במה שנתן לו אביו גם מלשון הר"ן ז"ל בחידושו למציעא משמע דדוקא במה שנתן לו אביו זכה אבל מתנה שנתנו לו אחרים קנה האב ואכתי לא מרעא דס"ל להר"ן ז"ל כהרשב"א ז"ל דאיכא למימר דדוקא במתנה ס"ל דזכה האב משום דלא טרח בו הבן ודמיא למציאה אבל מעשה ידיו דטרח בהו דמיא לחבלה והויא של בן וכן דעת הראב"ד ז"ל שכתב בפירושו למציעא ב' הפועלים בשמעתא דמשלו הוא אוכל או משל שמים דהא דאמר' התם צעריהו לא זכי ליה דה"ק לא תקנו חכמים תחת מזונותיו אלא מציאתו דלא מצטער עליו אבל טרחם שיטול הוא שכרם לא תקנו לו דה"ל כעין חבלה דלא זכו ליה רבנן אף על גב דסמוכין על שולחנו כדאי' בפרק החובל ע"כ .

נמצא דעיקר הדין תליא בפלוגתא דרבוואתא דלדעת התוס' והרב"ה והרשב"א והרא"ש והרב המאירי ז"ל בן הסמוך על שלחן אביו אפי' שכרו ומעשה ידיו הוי של אב. ולדעת הראב"ד והרמב"ן והרא"ה והריטב"א והר"ש משפירא ז"ל שכרו ומעשה ידיו הוי של בן דדוקא במציאתו זכה האב משום איבה ולא במידי אחרניא. ואפי' נתן האב מתנה לבן כדת וכהלכה לא נפקא מיהא מידי פלוגתא דהא כתב הר"ן ז"ל בחידושו דאיכא מ"ד הכין וכדכתיבנא לעיל ומשמע להדי' מלשון הרמב"ן ז"ל בחידושו למציעא פ"ק דר"ת ז"ל ודעימיה אינהו ניהו מרייהו דסברא זו משום דפתקי פלוגתא דשמואל ורבי יוחנן אהיהא דעירוב נמי ואהיהא דמערימין על המעשר כדכתבי' לעיל והילכך משמע דס"ל דהבן אין לו יד כלל אפי' לקבל מתנה מאביו ואף על גב דלא שייכא טעמא דאיבה בהכי כלל. מעתה לכאורה נדון שלפנינו תליא בפלוגתא דרבוואתא ואפי' הוה יהיב ליה בלשון מתנה גמורה כ"ש שאין כאן מתנה מהאב לבן כלל דמאי דאמר האב לבן שיתעסק בכל אשר ירצה כי כל מה שירויח לעצמו יהיה ע"כ. אינו אלא לשון הבטחה ולא מהני וכתב הרמ"ה ז"ל דאם אמר אתננו

Further Iyun: According to several Rishonim, a father is not entitled to his son's earnings and wages even if he is supporting him. However, he does have the status of an executor for his assets.

יתר עיון: שו"ת רבי בצלאל אשכנזי סימן לה הביא דברי הריטב"א ועוד ראשונים שלא תקנו מעשי ידי קטן לאביו אפילו סמוך על שולחנו, אבל דינו כאפוטרופוס.

ג] ומציאת בתו נערה אף על פי כו'. כפרישה [סעיף ג] כחנמי דנערה לרבותא כתב, דלע"פ שאינה נרשמת אביה למוכרה נעורתה כדלפינן [קידושין ד' ע"א] מלכתוב (שמות כ"א י"א) ואלה חנם אין כסף, אפ"ה חקנו שמהא מציאתה לאביה משום אביה (ובידן] אביה (למוכרה) [*למוסרה] בעל כרחו למנוול ומוכה שחין [משא"כ כמו בוגרת דילאח מרשות אביה לגמרי, משו"ה בעינן דוקא שמהא סמוכה על שולחן אביה], וכ"ש כמו הקטנה אף דאינה סמוכה על שולחן אביה דמציאתה לאביה, דאיכא זה משום אביה בנרמי, חלף דיכול למוכרה לשפחה, והשני למוסרה להנשא למנוול ומוכה שחין, ע"ש. ובטור [סעיף ג]

ד] והוא הדין אם הרויחו כו'. וכן משמע בחוספות פרק הפועלים בשמעמא דקוץ אלס ע"י עלמו כו' [בי"מ צ"ב ע"ב ד"ה לא], ע"ש. *עין בתשננות ר"ש כהן ספר צ" ס"י ר"ח [קש"כ]:

ד' ומציאת בתו הנערה אף על פי שאינה סומכת על שלחנו ד' ומציאת עבדו ושפחתו הכנענים ומציאת אשתו הרי אלו שלו (ד"ה) והוא הדין אם הרויחו בסחורה או במלאכה ד' אלס ח"מת אינו מוריש מלאכתו בן אחד (לשאר יורשיו)

ו' אבל מציאת בנו שאינו סומך על שלחנו אף על פי שהוא קטן ד' ומציאת עבדו ציונים ומקורות ג] הגהות מרדכי שיעור ד"מ ס"י תמ"ו, צ"י סוף סימן קפ"ו מחדש א' בשם עיטור אות ש-שיתוף. ד"מ ג'. ד] הגהות מרדכי שיעור ד"מ שם. ד"מ ג'.

וציבל נקטנותה, או מיד שהביאה סימנים (יואלה) [ויצאה] מהלדון שמכרה לו, ע"ש כפרישה: ד] ומציאת עבדו כו' ואשתו כו'. לידן כיד רבן ובעלה, וכל מה שקנו כלילו קנאן רבן ובעלה: ה] מת אינו מוריש מלאכתו כו'. פירוש, אם מת האב, אף שכבר הרויחו בסחורה או שכבר נעשה המלאכה, מ"מ הואיל ועדיין (צידו) [בידן] והוא ח"מת, אינו מוריש, וכיוצא בזה כתב צ"י סוף סימן קע"ו [מחדש א'] דלף המציאה שמלא בחיי אביו ולא תצו אביו בחייו, כשמת אביו המציאה לעצמו: ו] אבל מציאת בנו שאינו כו'. כלשון זה כתב ג"כ הרמב"ם [המובא בציונים אות ב],

טורי זהב

אחר מיתת האב כמבואר בפרק נערה נשם מ"ג ע"א, וא"כ בהך מעשה ידי הבן הסמוך על שולחן אביו זכה בו האב דהא דמי למציאה, ואמאי לא מורישו לשאר בניו בשוה. ומלבד זה יש תמיהות רבות באותה התשובה למעיינן בה, דפסק כשמואל בפ"ק דב"מ [י"ב ע"א] דמחלק בין קטן לגדול ממש, ולא כר' יוחנן [שם ע"ב] דאמר לא גדול ממש אלא בסמוך על שולחן אביו תליא מילתא, וכל הפוסקים פסקו כר' יוחנן. ועוד שם [במדרין] דבת גדולה הסמוכה כו' לר' יוחנן מציאתה לעצמה, כיון שבגרה יצאתה מרשות אביה, והוא דלא כהלכתא, דגם בת מציאתה לאביה כל

שם בהג"ה. אבל אם מת כו'. דין זה הוא מקורו מתשובה אחת נעתיקת בהגהת מרדכי שניות נדב"מ ס"י תמ"ו, וז"ל, וכי היכי דאין אדם מוריש זכות בתו לבנו הי"ג לא יוריש יגיעת בן אחד לבניו האחרים, ואם אמרו יגענו לאמצע יאמרו אתון בדידכון ואנא בדידי כו'. ותמוה לי, דהא במעשי ידיה של בת שנינו משנה שלימה דריש פרק נערה שנתפתחה [כתיובות מ"ב ע"א] דמעשה ידיה אע"פ שלא גבתה מת האב הרי הוא של אחין, ופירש הר"ן שם [ט"ו ע"א] מדפי הרי"ף ד"ה דמעשה שבת לעולם זכה בו האב כו', ולא אמרו אין אדם מוריש זכות בתו לבנו אלא מה שתעשה

ביאור הגר"א

סעיף ב' ג. ומציאת בתו. חוס' שם [ב"מ י"ב ע"ב ד"ה רבי יוחנן] וכמ"ש שם הלי שפחה כו' אי (איתא) [נדאייתא] כו', והוא הדין לנערה * (כו'), ועיין חוס' דכמוצות מ"ז א' ד"ה משום כו': ד. והוא הדין אם כו'. כמ"ש נב"ק פ"ו צ' רווחא דקאמי כו': ה. אבל אם כו'. כן כתב צ"י סימן קע"ו [מחדש א'] בשם בעל העיטור [אות ש-שיתוף] והביאו ד"מ כאן [סעיף ג], ירושלמי [פ"ט ד"ב ה"ג] א"ר אסי בן שניא ר' חלוק מלכו מה שסיגל לעצמו, ואיכא לפרושי כגון שסמוך על שולחן אביו וסיגל בחיי אביו, ומדלא חנע ממל ליה. וכ"ש מה שהרויח אחר מותו, דלפילו זכות כמו אינו מוריש לבנו כמ"ש פ"ד דכמוצות [מ"ג א'], ועיין לקמן סימן רפ"ו [סעיף א']:

באר הגולה
 ד. * כתב הרב המגיד [שם], מפורש בגמ' שם בפירוש, וכי קאמר ר' יוחנן קטן ואינו סומך על שולחן אביו זהו גדול, פירוש, ומציאתו שלו, דוקא קטן אלס נערה וקטנה לאביה היא. ה. שם במשנה. ו. שם במשנה, וכדאמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן הנוכר לעיל [אות ד']. ז. שם במשנה, וכתב הרב המגיד [שם], וכאוקימתא דרב פפא [שם י"ב ע"ב] דקתם פועל לאו למציאות שכו', ועבד עברי אין סתמו ללקט מציאות, והא דלא פסק כרבא או כרבי יוחנן שם, אולי משום דאוקימתא דרב פפא כמרייתא והוא בתרא טפי, וז"ע:

קנתה, וז"ע דגם קטן ליקני, דהא דעת אמרת מקנה לו כנ"ל [בסעיף א']:

הירדשי רעק"א

סעיף ב' בהג"ה. והוא הדין אם הרויחו. ג"כ, וכן כתב הרמב"ן במשנה כחולדום אלס [שרית הרשב"א המיוחסות דומ"ז] ס"י ק"ה, וכן מנאכל בחוס' נב"ק (פ"ד) ופ"ו ע"ב ד"ה וקמני, וכן מנוכר בש"ך יו"ד סימן ש"פ סעיף ד' וס"ג, אלס דעת העיטור אות כ' דיניי כמובא דף ע"ו ע"ג דמעשה ידיהם דבניו הסמוכים על שולחן וכן בנתו (משנברו) [*חשברו] אינם של אב. ועיין תשובת שנת יעקב ח"א ס"י ק"ה ובמשנת שיעור מקובלת [ו' בצלאל אשכנזי] ס"י (ל"ט) [ו"ה] ובמחנה אפרים הלכות זכיה ומתנה ס"י ג':

באר היטב
 ד. הרויחו. וכן משמע בחוס' פרק הפועלים בשמעמא דקוץ אלס ע"י עלמו כו', ע"ש, ובמשנת רש"ך ספר צ" ס"י ר"ח. ש"ך [סק"ד]: ה. יורשיו. פירוש, אף אם מת האב אחר שכבר הרויחו בסחורה ונעשה המלאכה, מ"מ הואיל ועדיין אינו בידו עד שמת, אינו מוריש, וכיוצא בזה כתב הבי" סוף סימן קע"ו דלף במציאה שמלא בחיי אביו ולא תצו אביו בחייו, כשמת אביו המציאה לעצמו. סמ"ע [סק"ד]:

רמ"א חושן משפט סימן ער סעיף ב, סמ"ע סק"ה, הגהות רעק"א שם רמ"א פסק שמעשי ידי קטן שייכים לאב, אך אם מת ולא תבע מהם, זכה בהם הבן. אולם רעק"א הביא שיש חולקים שלא זכה האב בכל עיניו.

Rema rules that a father who supports his children is entitled to their earnings and wages. If he passed away without asking them for it, then they may keep it for themselves. However, R. Akiva Eiger cites an opinion that the father is not entitled to it altogether.

ליתר עיון

דשמימי דעתיה של אב עליה, וכן מלאכי להרמב"ן ז"ל שכתב במשנהו סימן ק"ה ז"ל דבר תורה אין לאב לזכות על הבן לא בשכירותו ולא במעשה ידי ולא במציאתו אלא מיהו כל שסמוך על שולחן אביו שאב מעלה לו מזונות אע"ג דלאו גברא קפדנא הוא אפי"ה מדרבנן וזכה במציאתו וצמעה ידי ובשכירותו וה"ה אם הוא גדול וסמוך על שולחן אביו ע"כ. וכן יש לדקדק מדברי הרמב"ם ז"ל שכתב בפ"י[ב]א(א) מה' שכירות [הל' י"ד] דאילו קוץ על ידי בניו הקטנים משום דמשל שמים קאכלי עכ"ד, וזה נוטה לכברת רש"י והרמב"ן וכן הוא דעת החוס'. (א"ה ע"ן צחי רב בללאל בסוגין דהפועלים דף ז"ב שכתב בשם הראב"ד ז"ל לעריהו לא זכי ליה כשחקנו חכמים מעשה ידיהם ושכרן חמת מזונות הלעז לא הקנו ואלו רואים ואינם אוכלים [ומצטערים], פ"א לא תקנו חכמים חמת מזונות אלא מציאתו דלא מצטער עליו אבל טרחם שיטול הוא שכרם לא תקינו לו דהוה ליה כעין חבלה עכ"ל נראה דלא פסיקא ליה מלחא):

סימן ד

כתב הרמב"ם ז"ל בפ"ד מה' זכיה קטן שנתנין לו זכור וזורקו וכו' וזכה לעצמו, וכתב ה"ה דאירי כשיש דעת אחרת מקנה לו הא לאו הכי אין לו זכיה אלא מפני דרכי שלום כמ"ש בה' גילה עכ"ל. נראה מדבריו אלו דמציאת קטן שאמר מפני ד"ש איירי אפילו בקטן שלא הגיע לעונת הפעוטות. אבל רבינו בפ"י המשנה פ"ק דמזיעא כתב דקטן שאמר מפני ד"ש איירי שהוא בן שש שנים. אבל בירושלמי פ"ד דמ"ש אמרו שם קטן שנתנין לו זכור וטולו אגוז וזורקו המזל צדו כמזל נאשפה, אגוז וטולו גזילו גזל מפני דרכי שלום. ואע"ג דבמרא דידן אמרו דלרור וזורקו וזכה לעצמו מן הדין ה"ד דאיכא דעת אחרת מקני וכ"כ התוס' בקידושין, ודלא כש"ך ז"ל סי' רמ"ג שהביא מהירושלמי להוכיח דלרור וזורקו וזכה אף במציאה יע"ש נראה דאגב שיטפ"י לא דקדק שפיר בדברי הירוש'. ונר"ן לחקור כשיש דעת אחרת מקנה דזוכה לעצמו אי הוה מן המורה או מדרבנן:

וראייתי לה"ה ז"ל ריש פ' כ"ט מה' מכירה שכתב עמ"ש הרמב"ם ז"ל ג' אין מקתן מקח ד"ת דעת רבינו דבמתנה אם זכה לו קנה ד"ת כיון שיש שם דעת אחרת מקנה וכ"כ מ"ש בפ"ה מה' לולב ובפ"ד מה' זכיה וכו'. נראה מדבריו אלו דקטן שנתנין לו זכור וזורקו וזכה לעצמו ד"ת כל שיש שם דעת אחרת מקנה שהרי בפ"ד מה' זכיה לא הזכיר הרמב"ם אלא קטן שנתנין לו זכור וזורקו, וזה לולב ג"כ כתב הרב כ"מ דבקטן שלא הגיע לעונת הפעוטות איירי דמקנה קני ד"ת אבל הגיע לעונת הפעוטות אקנוי נמי מקני יע"ש. אבל קשה ע"ז דה"ה בפ' כ"ט מה' מכירה גבי מ"ש הרמב"ם קטן עד שש שנים אין הקנייתו לאחרים כלום וכו' פי"ה ח"ל זה פשוט דזוכה לעצמו מדבריהם עכ"ל. משמע בהדיא דכל שלא הגיע לעונת הפעוטות אינו זוכה לעצמו ד"ת. אבל לע"ד א"י עיקר שהרי אמרו בגיטין קטן שנתנין לו זכור וזורקו וזכה לעצמו ונגדן בקטנה מתגרשת בקידושי אביה כך גרים הרי"ף והרמב"ם, ומדאזנין דמתגרשת

ליה לבעל גבי מתנה כי אם אכילה פירות. ועוד דאפשר לשווי גמרא דידן עם הירושלמי כיון דשניהם בשם ר' יוחנן נאמרו ואיכא למימר דטעמא דמציאה הוה כמו שאמרו בירושלמי משום דיכול לשנותו לאיזה מלאכה שירצה, ומה שאמרו בגמרא דידן משום דקפיד אין ר"ל דמשום האי טעמא הוה מציאתו של אביו אלא ה"ק דלא מחיל גביהו ולא דמי לחבלה דכיון דאית להו זערא הרי הוא מחיל גביהו, ולפי זה איכא למימר דמתנה שנתנו לו אחרים הרי היא של בן דלא שייך בה לטעם הירושלמי אבל מ"מ הפירות הרי הם של אב וכמ"ל. ובמ"ה הריטב"א ז"ל הביא בשם הרמב"ן ז"ל כמ"ש דמתנה שנתנו אחרים לבן אפילו הוא סמוך על שלחנו הוי"א של בן יע"ש וכן נראה עיקר. וגבי בנו קטן הסמוך על שולחנו נראה דכ"ע ס"ל דהוה של אב בן מתנה שנתנו לו האב בן שנתנו לו אחרים זולת ר' שמשון ז"ל. ולכאורה נר"ן להבין דבמסכת ערכין שנינו המתקדיש נכסיו אין לו בכסות אשתו ובניו ולא כגלים שצבען לשמן משום דהוה שלהם ואפילו לא לבשום עדין, אלמא קטן וזכה במתנת אביו ואם היינו אומרים דההיא איירי כשהנשים הם גדולים הוה מחייב אבן אבן נראה כן מדברי הפוסקים. וראיתי לרש"י ז"ל שפירש בפרק לולב וערב"ך דף מ"ו גבי לא ליקני איניש האשענא לינוקא דמיירי שהאב לא ליקני לבנו קטן וז"ל מקנה קני דרבנן תקינו ליה זכיה לנפשיה אקנוי לא מקני אינו יכול לחזור ולהקנותו לאביו עכ"ל. אבל בפסקי תוספות צפ"ק דערכין נראה שאם הקנה אביו לבנו קטן דלא קנאו, ולפי דבריהם ז"ל דההיא דלא ליקני מיירי כשאינו סמוך על שלחנו או כשאחרים מקני' לו למ"ד דמתנתו הוה של בן דאלו למ"ד דהוי"א של אביו יכול להחזירה אביו או משום דלא הוה של אביו אלא מדרבנן:

סימן ג

ולענין שכירותו של קטן אם הוא לאב איפליגו ביה הראשונים ז"ל דרש"י בפ' הפועלים ס"ל דהוה של אב, אבל הריטב"א שם צחי חמה עליו ואמר דלא אמרו אלא בעבדו דאגריהו ידיהו שהרי מעשה ידיהם שלו, אבל בנו קטן אפילו סמוך על שולחנו אין מעשה ידיו של אביו דלא תקינו ליה אלא מציאה דאמי מעלמא וכחך שכן הוא דעת רב. וכן הוא דעת הראב"ד ז"ל הביאו מהר"ר בללאל ז"ל בחשו' שכתב דמעשה ידיהם דבעורח קא אחי להו לא תקינו ליה רבנן דומיא דחבלה דאמרו בפרק החובל דזערא דידהו לא תקינו ליה רבנן יע"ש. ולע"ד ק"ל על דבריהם צמא שאמרו דאין מעשה ידי הבן לאב דהא בהדיא אמרו בירושלמי פ' מציאת האשה מה טעם מציאת בנו הרי היא של אביו מפני שהוא יכול לשנותו לאיזה מלאכה שירצה, ומשמע שם דאפילו בגדולים הסמוכים על שולחן אביהם הוה הכי, וכן דרין דכיון דמתני מיני' דעתו היא על מעשה ידיהם והכי אמרו צפ"ק דקידושין דף ד' ואי אשמועינן מעשה ידיה משום דקא מתנא מיניה, ומה שהביא הראב"ד ז"ל ראייה מחבלה דאמרו דזערא דידהו לא תקינו ליה רבנן לא דמי דזערא דחבלה שאני, ועוד דחבלה כיון דהוה מידי דלא שכיח ואית ביה זערא אין דעתיה של אב עלה ולא קא מקפיד, משא"כ במעשה ידיהם

Further Iyun: Machne Efraim cites several sources that indicate that a child owns the gifts given to him by his father. He also strengthens the opinion of the Rema that a father is entitled to the wages and earnings of the children he supports.

יתר עיון: מחנה אפרים זכיה ומתנה סימן ב - ג. כתב להעיר שלכאורה מבואר בכמה מקומות שכן זוכה במתנה שנתן לו אביו, ע"ש מה שתיירץ. עוד הביא סמוכין לדעת הרמ"א שהאב זוכה במעשי ידי בניו הסמוכים על שלחנו.

ACQUISITIONS AND PARENTAL RIGHTS

Rav Baruch Fried, Dayan at the Bais Havaad

A TRANSCRIPTION OF THE YORUCHA CURRICULUM WEEKLY SHIUR VIDEO

INTRODUCTION

In this series, we will focus on the halachic status of minors with respect to commerce and their ability to own and acquire items on their own. By way of introduction, we should note that despite their young age and lack of halachic *da'as*, halacha views *ketanim* as people with all the legal rights that adults have, and one is generally not allowed to take advantage of them in any way. Although a parent shoulders the responsibility of chinuch, this alone does not automatically create unlimited rights for the parents. Rather, as we will see, there are halachic rules as to what is permitted and what is not.

In addition, the Gemara (Sukkah 46b) indicates that one may have an even higher responsibility of keeping one's word to a *katan* than to an adult. The Gemara says that one may not promise to give something to a child and then retract since this teaches the child to lie. As a rule, one is not allowed to make promises to an adult and retract it either (called *mechusar amanah*), so the Gemara is seemingly raising the bar for a child to be beyond that of an adult. Thus, even in a case where one is permitted to renege on an agreement with an adult, such as in a case of *asmachta* where the individual's commitment was clearly insincere, one would still not be allowed to retract in the case of a child because one is teaching them to lie.

This concept can be illustrated with the following true story. An adult once took a few children bowling and at one point, after one child had bowled a "split," the adult offered him \$20 if he could successfully knock down the rest of the pins. After the child let go of the bowling ball and it sped down the lane, the parent raised the amount to even \$50 or \$60. Sure enough, the ball ultimately knocked down the other pins, giving the child a "spare." In this case, the entire promise to give any money was an *asmachta* and was not meant seriously. However, due to the Gemara mentioned above, it would seem that at least the original promise to pay \$20, which may have been believed by the child, should indeed be fulfilled to prevent the child from learning to lie.

OWNING AND ACQUIRING MOVABLE OBJECTS

Does halacha allow children to own and acquire objects, and if so, in what manner? Take a case of a bar mitzvah boy whose parents wish to use some of his gift money to pay for the bar mitzvah itself. Is this permitted, or does the money belong to the child and he has the right to refuse?

With respect to owning property, the Mishnah states that even an infant can inherit property from a deceased relative, and can then bequeath it to other relatives upon its death. The halacha with respect to acquisitions isn't as simple. The Gemara (Gittin 64b) rules that a child who is old enough to differentiate between a rock and a nut i.e. he will discard a stone due to its lack of value but retain the nut because he recognizes its inner value, can acquire objects for himself - seemingly on a Torah level - but he cannot acquire objects on behalf of others. On the other hand, the Mishnah (Gittin 59b) says that a *metziah* found by a child (or *cheireish* or *shoteh*) belongs to him only due to *darkei shalom* (to prevent fighting over lost objects), but on a *de'oraisa* level, the child cannot acquire a lost object.

Tosafos (Sanhedrin 68b) resolve this by formulating a concept known as *da'as achareres makneh* (the intent of another individual transfers ownership): in the case of a lost object, no adult is transferring ownership to the child, and in such a case, his rights to take ownership apply only on a *derabanan* level. Whereas, if an adult gives an object to him, his *da'as acheres* allows the child to acquire it on a *de'oraisa* level.

The Shach (C.M. 243) disagrees with this suggestion of Tosfos, as there is no basis in the Mishnah or Gemara for such a concept of *da'as acheres*. Instead, the Shach suggests that a *katan* can fully acquire even a *metziah* on a *de'oraisa* level, and the mishnah that invokes *darkei shalom* refers to a child who is below the age of the child described in the other Gemara (who can differentiate between a rock and a nut).

The Ketzos defends the approach of Tosfos (which is accepted by other Rishonim as well) by explaining that a *katan* who can tell between a rock and a nut possesses a "yad" (the technical ability to acquire objects); however,

due to his age and lack of *da'as*, he lacks the “*kavanas kinyan*” (intent to acquire). Therefore, he cannot acquire a *metziah* on a *de'oraisa* level because there is no intent to acquire it. But if the *da'as acheres* of another adult is present, such as when an adult gives the child an item, then the adult inserts his own *kavanah* into the *kinyan*, and the child is capable of accepting it halachically with his “*yad*” even according to the Torah.

Tosafos note that a *katan* can also acquire through *sechirus*, wages. If one hires a child for a job, such as babysitting, one is obligated to pay them, and the child owns whatever money is given to them. Moreover, the Chafetz Chaim writes that one violates the *issur* of *bal talin* if one does not pay him on time.

THE RIGHTS OF A PARENT

Once a child has acquired money or items in one of the manners mentioned above, what is the status of the parents and what are their rights vis-à-vis this money? Do the parents subsequently have rights to these funds or items, or do they remain solely the child's? There's an important distinction here between sons and daughters. The Torah gives the father the right to marry his daughter until she reaches maturity, and the father also receives the rights to her *maaseh yadayim* (any amount that she works). Even if he does not support her financially, he is entitled to any additional money she receives beyond the amount of her basic expenses. For the same reason, the father is also entitled to any windfall she comes across. By contrast, a father does not receive these in the case of a son whom he is not supporting.

If the father is supporting his children financially, then Chazal provide different guidelines. The Mishnah says that a father is entitled to any ownerless objects found by his children, and the Gemara (Bava Metzia 12a) provides two different reasons for this. According to Shmuel, the *katan* plans to bring any lost object he finds to his father. Therefore, even though the *katan* does have a “*yad*,” the father acquires it because the child picked it up with the intent to give it to his father. Rabbi Yochanan (whose approach is accepted as the halacha) explains that the Mishna is specifically referring to a child who's being supported by the father, and the father is entitled to the *metziah* due to *eivah* (enmity) if the child will keep it for himself despite being supported. This applies to all children who are living at home and being supported, even after the child becomes an adult. Conversely, if the parent no longer supports the child financially, then the child is entitled to it no matter his age.

The halacha with respect to gifts received by a child is a bit different. According to the Ramban, a *matanah* given to a child belongs to the child. On the other hand, the Nimukei

Yosef cites the Ran who disagrees, maintaining that a child does not have his own *yad* for gifts, even if the father himself gives the child a present. The Sema explains this opinion, which is the accepted one in halacha (Shulchan Aruch, C.M. 270:2), that although no *eivah* exists when a gift is given to a *katan* (as opposed to lost objects, as discussed above), still, if the young child is supported by the father then we assume that the giver intends for the father to take responsibility for that gift and decide whether it is appropriate for the child and how he can use it. As opposed to if the child is already halachically an adult, then the child does have a “*yad*,” and he can decide for himself what to do with his gift, even if he is supported by his parents.

A related discussion appears in the Rishonim concerning the status of money earned from working (*maaseh yadayim*). Some Rishonim say that the child owns these earnings, while others, including the Rashba, hold that they belong to the father, and earnings are included in the *takanah* of *metziah* mentioned above. The Rema follows the opinion that the father has the right to the money (though R. Akiva Eiger quotes those that disagree), except where the father dies without asking for the money, in which case the child keeps the money.

PARENTS AND BAR MITZVAH GIFTS

Let us now return to the question of the bar mitzvah gifts. If money or gifts are given before the child turns thirteen, we have seen that according to the halacha, the father may take it, since the gift was given on the presumption that the parent decides what to do with it. Concerning money or gifts given after the bar mitzvah, it would seem that they were given on the presumption that the child may decide what to do with them, and not the parents.

However, in truth, the father may still be allowed to decide what to do with the money. The reason is that in principle, the parents are no longer obligated to support the child over the age of six. Thus, the father can argue that if the child wishes to decide himself what to do with his bar mitzvah money, the father may choose not to give the child other things that he desires (such as having a band at the bar mitzvah), or he can begin to charge the child for room and board, etc. On the other hand, it is not clear that the father can simply decide how to use the bar mitzvah boy's money without even informing him of his plan. Therefore, the parents and child should discuss the issue together, explain the different sides, and come to an agreement as to the best course of action.

To watch the video or listen to the shiur given by the Dayan, visit: www.baishavaad.org/yorucha-topics
Or signup to receive them via whatsapp: [📞 732.232.1412](https://www.whatsapp.com/channel/002997322321412)

Summer Break 5781 (Special Edition)

- Tzedaka and Maaser - 8

Tishrei 5782 (Expanded Yom Tov Edition)

- Pruzbul and other Shemitah Topics

Winter 5782 - 1st Semester

- Loans and Guarantees - 2
- Collections and Bankruptcy- 2
- Ribbis Fundamentals - 3
- Heter Iska - 1
- Ribbis by way of Commerce -4

Winter 5782 - 2nd Semester

- Gerama, *Garmi*, Professional Advice & Malpractice- 4
- Brokerage - 2
- Lashon Harah in Business - 2
- Yichud and Gender Related Practices in the Marketplace -4

Nissan 5782 (Expanded Yom Tov Edition)

- Avoda Zara & Commerce - 4

Summer 5782 - When Things Don't Go As Expected:

- Bais Din - 4
- Peshara and Lifnim Mishuras Hadin - 2
- Arka'os - 2
- Partnership Dissolution - 1
- Employment Termination - 3
- Shabbos & Commerce - 4

PART IV

Industry-Specific & In-Depth Supplemental Tracks

Choshen Mishpat Supplemental Track

- *Shomrim* and Fiduciaries - 4
- Shluchim and Agents - 4
 - Harsha'a and Power of Attorney
- *Mazik* - 4
 - Acts of Damage
 - Causative Damages
 - Fire Damage
 - The Laws of Bor
- *Nizkei Shcheinim* - 4
 - Distancing Harmful Items and Practices
 - Invasion of Privacy
 - Noise Disturbances and Foot Traffic
 - Easements and Shared Expenses
- *Oness & Modaah* - 4
 - Sales & Gifts Under Duress
 - Preemptive Disclaimers
 - What Constitutes Duress
 - The Laws of *Lo Sachmod*
- *Hashavas Aveida* - 5
- *Yerusha* - 4
 - Wills and Trusts
 - Trustees and Executors
- *Sechirus* - 4
 - Lease Agreements
 - Terminations and Evictions
 - Repairs and Maintenance
 - Subleasing and Damages
- Children in Commerce - 4
- Choshen Mishpat Concepts - 8
 - *Shibuda D'Reb Nosson*
 - *Maamid Shloshon*
 - *Hefker*
 - *Nehne and Yored*
 - *Kofin al Midas Sedom*

Real Estate Track:

- General Real Estate
- Bar Metzra
- Acquisitions and Ani Hamehapech
- *Lo Sachmod*
- Brokerage
- Landlord/Tenant
- Zoning Laws
- Rent Control and Evictions
- Fix and Flip
- Administrations and Boards

HealthCare Track:

- Shabbos and Yom Tov
- The Kosher Kitchen and *Lifnef Iver*
- Foodservice Arrangements
- Partnerships and Ownership Structure
- Ancillary Businesses
- Finance and Ribbis
- Nursing and Housekeeping

- The Halachic Home; Eruv, Mezuzah, Tevilas Keilim, and Medication
- Compliance and Fiduciary
- Hiring and Poaching
- Avodah Zara and Chukas Hagoyim Issues
- End of Life and Other Medical Matters

Finance and Ribbis Track:

- Introduction: Understanding Ribbis
- Ribbis of Non Jews and Mumar
- Foreign Currencies & Commodities: *Se'ah Bese'ah* Applications
- Corporate Lending & Borrowing
- Credit Unions - Ownership in Ribbis Entities
- Credit Unions: Paying Ribbis by Court Order
- *Pesika*: Deposits & Price Guarantees
- *Tarsha*- Paying for Credit & Early Bird Specials
- *Arvus* & Ribbis: Cosigning on a Non Jew's Loan
- *Arvus* & Ribbis: Cosigning on a Ribbis Loan
- Differentiating Between Expenses & Interest: Defining the Two
- Ribbis in Partnerships
- Ribbis in Contracts - Capital Calls and Late Fees
- Deal Syndication & the Real Estate Process From Negotiation to Closing
- Ribbis as a *Knas*: Fines & Penalties
- Purchasing Tax Liens and Mortgage Bundles
- Using a Purchased Item When the Sale was Reversed
- Selling Conditional on Reversing the Sale
- Ribbis Responsibilities of Lawyers, Brokers, and Witnesses
- Review of Ribbis Fundamentals
- Hard Money Loans & Heter Iska - *Kulo Pikadon*; *Chatzi Milve*
- Heter Iska- The Approach of Reb Moshe Feinstein
- Heter Iska Klali and Loans Specified to be *Al Pi Heter Iska*
- Ribbis *Mukdemes* - Ribbis *MeUcheres*
- Ribbis *Devarim*
- Defining Ribbis: Gifts, Favours and Charitable Donations

Core Curriculum

(subject to change)

PART I Business Halacha Fundamentals

Elul 5780

- Dina D'malchusa Dina- 2*
 - » Obligation to Adhere to Civil Law
 - » How Civil Law Impacts Agreements Between Two Parties
- Common Business Practice & Minhag Mevatel Halacha - 2
 - » What Constitutes a Minhag
 - » How Minhag Impacts Employment, Tenancy, Partnerships and Real Estate Deals etc.

Tishrei 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Business and Employment on Chol Hamoed

PART II Setting Up A Kosher Business

Winter 5781

- Introduction to Choshen Mishpat & Business Halacha -1

- Gezel - 3
- Gezel Akum, Ta'os and Mate' Akum -2
- Geneivas Da'as - 1
- Acceptable Marketing - 1
- Halachic Considerations of Corporate Gifting - 1
- Halachos of Employment -4
 - » Backing Out
 - » Where Backing Out Causes a Loss
 - » Working Pro Bono and Hiring Jewish
 - » Obligations of Employer and Employee
- Halachic Deals and Documents - 4
 - » Understanding Asmachta
 - » Agreements and Kinyan Devarim
 - » The Halachic "Agreement Validation" Clause
 - » Non-Competes and Non-Circumvent Agreements
- Partnerships & Corporations - 4
 - » Structuring
 - » Legal Entities and Trusts
 - » Management
 - » Divisions of Profits and Losses

Nissan 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Corporate Chametz - The Issues and the Solutions
- Isurei Hana'ah

PART III Maintaining A Kosher Business

Summer 5781 - Commitments & Kinyanim

- Hasagas Gevul & Competition - 4
 - » Ani Hamehapech
 - » Ma'arufiya
- Kinyanim Expounded - 4
 - » Mechusar Amana
 - » Mi Shepara
 - » Situmta and Kinyanim of the Marketplace
- Ona'ah - 2
- Mekach Ta'os- 3

WEEKLY DEDICATIONS & SAREI ELEF

- Mr. & Mrs. Michael Abramson - Los Angeles, CA
- R' & Mrs. Chaim Gross - Lakewood, NJ
- R' & Mrs. Saadia Zakarin - Monsey, NY
- R' & Mrs. Yudi Hertzberg - Monsey, NY
- R' & Mrs. Avrohom Kohn - Jackson, NJ
- Rav & Mrs. Yechiel Becher - Monsey, NY
- R' & Mrs. Yossi Wexler - Lido Beach, NY
- R' & Mrs. Michael Reiser - Brooklyn, NY
- R' & Mrs. Yechiel Schachner - Lakewood, NJ
- Mr. & Mrs. David Yitzchaki - W. Hempstead, NY
- R' & Mrs. Ephraim Ostreicher - Far Rockaway, NY
- R' & Mrs. Yaakov Klein - St. Louis, MO
- R' & Mrs. Ari Schwartz - Monsey, NY
- Mr. & Mrs. Tzvi Meltzer - Kew Gardens, NY
- R' & Mrs. Refoel Rockowsky - Monsey, NY
- R' & Mrs. Yossi Bauman - Lido Beach, NY
- Mr. & Mrs. Steve Milstein - Lido Beach, NY
- R' & Mrs. Leizer Rousman - Lakewood, NJ
- R' & Mrs. Shimshon Bienstock - Los Angeles, CA
- R' & Mrs. Dovid Bloom - Far Rockaway, NY
- לזכות זיווג הגון בקרוב
אסתר שיינדל בת שולמית | ברכה אסתר בת דינה
- R' & Mrs. Tzvi Rieder - Monsey, NY
- R' & Mrs. Ahron Wolfson - Monsey, NY
- R' & Mrs. Shumy Reichman, Brooklyn, NY
- R' & Mrs. Avi Steinberg - Lido Beach, NY
- Mr. & Mrs. Alex Berkovitch - Lido Beach, NY
- R' & Mrs. Haim Cohen-Saban - Brooklyn, NY

YORUCHA FOUNDERS:

- LOWINGER FAMILY**
ר' מאיר משה בן ציון הלוי ז"ל • מינקא בת משה שמואל
ע"ה • ר' דוד בן ברוך בענדיט ז"ל • גאלדא בת משה דוד
ע"ה • ר' יונה בן יצחק ז"ל • מרים בת חיים ע"ה
- ARYEH WEISS & FAMILY**
- לע"נ ר' אברהם נחמן ב"ר זאב וולפסון זצ"ל
- In memory of*
HARAV YOSEF GROSSMAN ZT"L
לע"נ הרב יוסף ישראל ב"ר משה גרוסמן זצ"ל
- MR. HOWARD ZUCKERMAN Z"L**
ר' צבי יעקב בן פסח יהודה ז"ל
By his wife Mrs. Rosalyn Zuckerman
- BARRY LEBOVITS & FAMILY**

SPONSOR YORUCHA

Fuel the growth of Yorucha

TO THOUSANDS WORLDWIDE!

- Yorucha Founder \$25,000
- Month of Yorucha \$18,000
- Ma'areh Mekomos Booklet \$12,000
- Yorucha Corporate Sponsorship \$10,000
- Ma'areh Mekomos Booklet Distribution \$5,000
- Single Topic Corporate Sponsorship \$2,500
- Week of Yorucha \$1,800
- Sarei Elef \$1,000

Donations can be made payable and sent to:
Bais HaVaad Halacha Center 105 River Ave. Suite 301 Lakewood NJ 08701
501c3 Tax EIN# 26-3711474

CURRENT YORUCHA CHABUROS

ATLANTA

Yeshiva Ohr Yisroel
Rabbi Chaim Freedman

BAL HARBOUR, FL

R' Yakov Tzvi Blejer
Rabbi Zelig Privalsky

The Sephardic Center
Rabbi Yair Massri

BALTIMORE

Khal Ahavas Yisroel
Tzemach Tzedek
Rabbi Dovid Heber
Rabbi Mordechai
Shuchatowitz
Rabbi Shaul Elchonon
Sofer

Baltimore Community
Kollel
Rabbi Ahron Muller

BELLE HARBOR, NY

Congregation Bais
Yehuda
R' Dovid Semel

BOSTON

Congregation Chai
Odom
Rav Dovid Moskovitz

BROOKLYN

Bais Aharon (Felder's)
Rabbi Heshy Wolf

Beis Hamedrash Of
Flatbush
Rabbi Tzvi Yaakov Zolty
R' Moshe Arieff

Bnei Yosef
Rabbi Igal Carmi
Rabbi E. D. Miller

Flatbush Park Jewish
Center
Rabbi Eli Moskovitz
Rabbi Yisroel Perelson

Magen Avraham
Rabbi Duvi Bensoussan
Rabbi Eliezer Elbaz

Yad Yosef Torah Center
Rabbi Eddie Kassir

CATSKILL REGION

Tamarack Hills -
Ellenville
Rav Dovid Grossman

CHICAGO

Agudas Yisroel of
West Rogers Park
Rabbi Moshe Scheinberg

Bais Medrash Mikor
Hachaim
Rabbi Mordechai Raizman

Shaarei Tzedek Mishkan
Yair
Rabbi Yishai Broner

Kollel Tiferes Yisrael
Rabbi Yitzchok Simcha

Adas Bnei Yisrael
Rabbi Moshe Kaufman

CINCINNATI

Cincinnati Community
Kollel
Rav Meir Minster

CLEVELAND

Beis Doniel
Rabbi Dovid Aron Gross

Telshe Yeshiva
Rabbi Itamar Nisenbaum

DALLAS

Congregation Toras
Chaim
Rabbi Yaakov Rich

DEAL

Deal Shul
Rabbi Yosef Erani

DETROIT

Lakewood Kollel
Rabbi Boruch Miller
R' Eli Blumenkehl

FAR ROCKAWAY

Khal Zichron Moshe
Dov
Rabbi Ahron Stein

Sulitzer Bais Medrash
Rabbi Avrohom Hartman

Cong Kneseth Isreal,
(White Shul)
Rabbi Motti Neuburger
R' Ahron Richman

GATESHEAD, UK

Rabbi Dov Oppenheimer

GIBRALTAR

Massias Hall
Rabbi Rafi Bitan

JACKSON

Khal East Veterans
Rabbi Baruch Issac

HOUSTON

Meyerland Minyan
Rabbi Menachem Bressler
Rabbi Shea Lazenga

LAKEWOOD

Bais Elchonon
Rabbi Shlomo Abramson

Bais HaVaad
Rav Dovid Grossman

Bais Medrash Ohev
Yisroel
Dayan Shmuel
Honigwachs
Reb Shaya Ellinson

Bais Medrash of
Chestnut
Rabbi Yosef Greenfeld

Bernath and Rosenberg
Rav Baruch Fried
R' Yossi Schuck

Bitbean
Rabbi Aryeh Caplan
R' Ephraim Arnstein

Clearstream Chabura
Rabbi Yosef Fund
R' Yitzzy Rosenbaum

Kahal Nachlas Yaakov
Rabbi Mayer Boruch Turin

Kehilas Heartstone
Rabbi Zecharia
Wiesefeld
Rabbi Avrohom Ellman

Madison Executive
Offices
Rabbi Doniel Dombroff

Minyan Avreichim
Sefaradi
Rav Ariel Ovadia

Ner Yisroel, Ridge Ave
Reb Shimshon Herz

The Shul at The Woods
Rabbi Chaim Yehoshua
Schorr

Yeshiva Heichal
Hatalmud
Rabbi Mordechai
Horowitz
Rabbi Zvi Basch

LAWRENCE

Greater Five Towns
Chaburah (In Formation)

Yeshiva Gedolah Ateres
Yaakov
Rabbi Yisroel Gold

LINDEN

Bobov Linden
Rav Chaim Sender
Twersky

LOS ANGELES

Bait Aaron Torah
Outreach Center
Rabbi Moshe Nourollah
R' Avraham Hirshberg

Kollel of LA
Rabbi Zalmen Frager

Link Kollel
Rabbi Mordechai Lebar
R' Danny Zaghi

LIDO BEACH

Lido Beach Synagogue
Reb Yakov Lowinger

MARGATE

Young Isreal of Margate
NJ
Rabbi Yankey Orimland

MINNEAPOLIS

Minneapolis Kollel
Rabbi Maeier Kutoff
Rabbi Binyomin Stoll

Yeshiva of Minneapolis
Rabbi Binyomin Stoll

MONSEY

Brisker Kollel
Rabbi Michael Illes

Congregation Torah
Utfla
Rabbi Moshe Langer

Haverstraw Community
Chabura
Rabbi Tzvi Rubin

Khal Chaye Avraham
Rav Yechezkel Spitzer
Rabbi Eli Moskovitz

Khal Dexter Park
Rav Yosef Greenwald
R' Dov Greenberg

Monsey Night Kollel
Rabbi Yisroel Sapirstein
Reb Shimon Marlin

Monsey Night Seder
R' Aharon Subar

Zichron Yakov
Rabbi Yehuda Russack
R' Simcha Levi

NEW HAVEN

Kollel of New Haven
Rabbi Menachem Prescott

PASSAIC

Ahavas Israel
Rabbi Yehuda Kovacs

PHILADELPHIA

Philadelphia Community
Kollel
Rabbi Yosef Prupas
Rabbi Yaakov Baum

Young Israel of the Main
Line
Rabbi Avraham Steinberg

PROVIDENCE, RI

Sha'arei Tefillah
Rabbi Eliezer Marcus

QUEENS

Congregation Ohr
Bechor Halevi
Rabbi Chaim Schwartz

House of Torah
Rabbi Yosef Mosheyeve
Rabbi Abo Zavulunov

RIVERDALE

Riverdale Kollel
Rabbi Michael
Ghermezian

SAN FRANCISCO

San Francisco Chabura
Rabbi Dan Tobali

SOUTH BEND

Midwest Torah Center
Rabbi Doron Lazarus
R' Simon Springer

ST. LOUIS

St. Louis Chabura
Rabbi Eliyahu Chaim
Goldstone
Reb Yaakov Klein

STATEN ISLAND

Kehilas Niles
Rabbi Dovid Waldman

TORONTO

Kollel Ohel Yom Tov
Rabbi Chesky Weiss

Kollel Toronto
Rabbi Avrohom Goldner

THORNHILL

Ateres Mordechai
Thornhill Kollel
Rabbi Yosef Rothbart

Kollel Ohr Yosef
Rabbi Eli Kohananov

WATERBURY

Yeshiva Ateres Shmuel
Rabbi Bernstein

WEST HEMPSTEAD

Beis Medrash of West
Hempstead
Rabbi Dov Greer

YOUNG ISRAEL OF W. HEMPSTEAD

Reb David Felt
Reb Aaron Gershonowitz

WOODMERE

Aish Kodesh
Rabbi Yoni Levin

Kehillas Bnai Hayeshivos
Rabbi Shmuel Witkin

TO CREATE OR JOIN CHABURA CONTACT US

📞 732.232.1412

📞 888.485.VAAD(8223) #302

✉️ yorucha@baishavaad.org

🌐 baishavaad.org/yorucha

JOIN THE YORUCHA INITIATIVE!

 888.485.VAAD(8223) #302

 yorucha@baishavaad.org

 baishavaad.org/yorucha

3 WAYS TO JOIN:

AS AN INDIVIDUAL

Join the national Yorucha chabura together!

Tap into the physical or digital resources via hard copies, web, email and/or whatsapp.

Connect with Bais HaVaad Dayanim and Poskim for any questions you may have, as well as arranging study sessions with a Dayan, setting up a chavrusa, and more.

AS A COMMUNITY

Set up or join a community or shul chabura

Reach out to organize a choshen mishpat chabura in your own shul.

AS A BUSINESS

Set up a Board Room Bais Medrash in your business

Mincha Learning In just 5 minutes a day, before or after Mincha, you can learn short, practical and insightful Business Halachos.

Weekly Lunch & Learn Join a deeper dive into the background of the halachos by understanding the sugya behind the halachos as well.